

Samrådsredogörelse

Detaljplan för del av fastigheterna

Socialministern 1, Försvarsministern 1 och

Handelsministern 1 vid Byälsvägen i stadsdelen

Bagarmossen, Dp 2020-05367

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund	2
Förslagets syfte och huvuddrag	2
Hur samrådet bedrivits	3
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets	
ställningstaganden	3
Allmänt om samrådet och planprocessen	3
Allmänt om förslaget och utvecklingen	3
Arkitektur och gestaltning	5
Kulturmiljö	6
Olägenheter för grannar	6
Parker och grönområden	7
Gator och trafik	7
Teknisk försörjning	9
Hälsa och säkerhet	12
Miljö- och klimataspekter	13
Övriga frågor	14
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	15
Föreslagna förändringar	16
Inkomna synpunkter	16
Statliga och regionala myndigheter och förbund	17
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	22
Övriga remissinstanser	32
Sakägare enligt fastighetsförteckning	37
Övriga, ej sakägare	70

Sammanfattning

Planens syfte är att möjliggöra för nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen samt att utveckla och berika gaturummet och bebyggelsemiljön med tillskott av ny bebyggelse. Hänsyn ska tas till befintlig bebyggelses kulturhistoriska värden och befintlig lindallé ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Byälsvägen ska upplevas som en variationsrik stadsgata med alléträd på förgårdsmark, huvudsakligen med bostadsinnehåll.

Planförslaget sändes ut på samråd 16 november 2021 – 10 januari 2022. Under samrådet har 58 yttranden inkommit varav 16 från remissinstanser, 37 från sakägare och fem från övriga. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget, men framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller dagvattenhantering, trafikbuller, elektromagnetisk strålning, biotopskyddad allé, markmiljö, angöring och entréplacering samt utrymning. En remissinstans anser att en alternativ struktur bör studeras och ytterligare en är negativ till planförslaget och anser att det inte ska genomföras på grund av negativ påverkan på kulturhistoriska värden. Några sakägare och övriga är positiva till planförslaget, men de flesta som framfört synpunkter är negativa till planerna och anser att platsen inte ska bebyggas, att det behövs fler stora lägenheter, att små lägenheter leder till mer störningar, att det behövs lokaler, att det behövs mer grönyta, fler fritidsgårdar och fritidsaktiviteter särskilt för unga, att de nya husen borde präglas av mer av spännande hållbarhetslösningar, att situationen för gående och cyklister längs Byälsvägen ska förbättras, att det behövs fler parkeringsplatser inte färre, att bebyggelsen ska sänkas, att det byggs för mycket i söderort, att buller från byggnationer kommer att störa under lång tid och att befintliga hus borde renoveras och rustas upp innan det byggs nya. Flera anser att boende i området kommer att drabbas negativt av trafikbuller, ökad insyn, skuggning, störningar från nya boende, försämrad livskvalitet, ökad kriminalitet. Många uttrycker sig i starka ordalag. Några anser att samrådstiden var illa vald och att informationen inte var bra.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare i det fortsatta planarbetet: dagvattenhantering, trafikbuller, elektromagnetisk strålning, biotopskyddad allé, markmiljö, angöring och entréplacering. Kontoret föreslår att förslaget ändras så att punkthusen utformas så att riktvärden för trafikbuller klaras.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Planens syfte är att möjliggöra för nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen samt att utveckla och berika

gaturummet och bebyggelsemiljön med tillskott av ny bebyggelse. Hänsyn ska tas till befintlig bebyggelses kulturhistoriska värden och befintlig lindallé ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Byälvsvägen ska upplevas som en variationsrik stadsgata med alléträd på förgårdsmark, huvudsakligen med bostadsinnehåll.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under 16 november 2021 – 10 januari 2022. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Place2Address samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd publicerades i lokaltidningen Mitt i Söderort lördagen den 20 november 2021. Samrådsmöte hölls inte på grund av Covid-pandemi.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådet och planprocessen

Några *sakägare/boende* anser att information om samråd i brevlådan är att smyga ut information, att samrådstiden var illa vald, att samrådstiden var för kort, att samrådshandlingar bör finnas på flera språk, att det är svårt att förstå handlingarna, och en vill se mer detaljerade ritningar.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Det är kontorets uppfattning att sakägare och boende i området har informerats på ett bra sätt och att informationsblad i brevlådan hos boende i området är ett bra sätt att nå ut till berörda. Samrådstiden förlängdes med hänsyn till att samråd pågick över jul och nyår. Planhandlingar med text och bilder bedöms ha utformats på ett tillgängligt sätt för att kunna förstås av så många som möjligt. Mer detaljerade ritningar har inte bedömts behövas för att kunna förstå planförslaget och dess konsekvenser.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Utbildningsförvaltningen framför att det i planförslaget inte anges hur många bostäder som planeras. De 175 bostäderna i programmet

finns med i utbildningsförvaltningens planering för kommande skolbehov i området. Om det blir fler bostäder är de som programmet omfattar kan det påverka skolplaneringen genom ett ökat behov av skolplatser.

Några *sakägare/boende* är positiva till planförslaget, men det stora flertalet av de som inkommit med synpunkter är negativt inställda och anser att det inte bör byggas på platsen eller att det bör byggas någon annanstans, bland annat på gräsmattan mellan Bagarmossen och Skarpnäck. Några ställer sig undrande till varför denna smala remsa ska bebyggas. Flera framför att det behövs större lägenheter i området, inte enbart 2:or samt att det bör byggas både hyresrätter och bostadsrätter. Det framförs även att det bör finnas lokaler längs Byälsvägen, att enbart smålägenheter kommer att innebära mer störningar, att uteplatser mot Byälsvägen bör anläggas vid de lägre husen på andra sidan gatan, att gångstråket i parken söder om planområdet och Bagishuset bör aktiveras, att det behövs mer grönyta, fler fritidsgårdar och fritidsaktiviteter särskilt för unga, att de nya husen borde präglas av mer av spännande hållbarhetslösningar samt att befintliga hus borde renoveras och rustas upp innan det byggs nya.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I planbeskrivningen anges att planförslaget bedöms omfatta cirka 225 bostäder.

Flera platser och stråk i staden är utpekade i översiktsplanen som möjliga för stadsutveckling i olika grad, bland annat Bagarmossen där möjligheterna till komplettering bedöms goda. I program från 2016 är området längs Byälsvägen utpekat som ett förtätningsområde. Lägenhetsfördelningen i planförslaget baseras på byggaktören StockholmsHems analys. Lägenhetsstorlekar bedömer kontoret inte lämpligt att reglera i detaljplanen. Upplåtelseform kan inte regleras i en detaljplan. Det bedöms inte finnas underlag för Lokaler för centrumändamål eller dylikt bedöms inte vara möjliga längs Byälsvägen. Den norra sidan av Byälsvägen, gångstråket söder om kvarteren och Bagishuset ingår inte i planområdet varför eventuella åtgärder här inte utreds. Aktiviteter i Bagishuset och möjligheten att anlägga fler fritidsgårdar regleras inte i detaljplan. Tillgången till grönytor i stadsdelen bedöms som goda. Det ställs höga krav på de nya husen, bland annat avseende energieffektivitet. Möjligheten att renovera befintliga hus regleras inte i föreslagen detaljplan.

Arkitektur och gestaltning

Skönhetsrådet framför att en lösning där punkthusen tas bort och varje kvarter kompletteras med enbart lamellhus så att u-formade kvarter bildas bör provas. Entréer mot gatan i högre grad skulle bidra till att göra gatan mer varierad och öka graden av upplevd trygghet.

Några *sakägare/boende* framför att föreslagen bebyggelse bör sänkas till tre våningar likt den på andra sidan gatan. Det framförs även att gårdarna inte ska byggas igen och att vita hus kommer att sticka ut negativt.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret har under arbetet med samrådsförslaget prövat olika sätt att komplettera med ny bebyggelse på platsen. Ett av de prövade alternativen var det som Skönhetsrådet föreslår, dvs enbart lamellhus. Enbart lamellhus bedömds av stadsbyggnadskontoret ha större negativa konsekvenser på de stadsplane- och arkitekturhistoriska värdena än samrådsförslaget. Framför allt beroende på att strukturens öppenhet och genomsiktlighet mot gårdarna går förlorad och för att den befintliga bebyggelsestrukturen söder om Byälsvägen på ett påtagligt negativt sätt ändrar karaktär från öppen struktur med lameller till sammanhållen kvartersstruktur, vilket bedöms vara främmande för platsen. Enbart lameller är även förknippat med stora svårigheter gällande angöring samt åtkomst till befintliga garage, oavsett om det gäller anpassning till befintliga garagenedfarter eller att nya ska tillskapas.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att Skönhetsrådets förslag om att pröva enbart lameller har prövats och förkastats. Skönhetsrådets förslag om att pröva entréer mot gata tas med i det fortsatta planarbetet.

Det är kontorets bedömning att ny bebyggelse på södra sidan om Byälsvägen lämpligen uppförs i samma höjd som befintlig bebyggelse. Den befintliga bebyggelses öppna struktur påverkas av planförslaget då en av gårdarna i varje kvarter föreslås slutas mot Byälsvägen. Det bedöms inte påverka boendekvaliteten i befintliga bostäder längs den södra sidan av Byälsvägen. Ny bebyggelse föreslås utföras i ljus kulör som samspelar med kulören på befintlig bebyggelse i kvarteren.

Kulturmiljö

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturförvaltningen avstyrker planförslaget med hänsyn till områdets stadsplanehistoriska och arkitektoniska värden. Den varierade tillkommande bebyggelsen bryter den genomtänkta rationaliteten och den repetitiva idén med den befintliga miljonprogramsbebyggelsen. Även trapphusens arkitektoniska värden samt den vida inblicken mot gårdarna minskas med aktuellt förslag.

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form. Det bedöms att det går att komplettera med ny bostadsbebyggelse, men förslaget har inte tagit tillräcklig hänsyn till befintlig bebyggelses karaktär. Punkthusen är förödande för upplevelsen av de befintliga trapphusen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Efter genomfört samråd håller stadsbyggnadskontoret fast vid bedömning gjord i start-PM att bebyggelse kan prövas på platsen. Områdets kulturhistoriska värden är stora och måste beaktas, vilket samrådsförslaget bedöms ha gjort genom rationalitet och repetition samt anpassning till den öppna strukturen. Även insynen mot gårdarna och parkstråken bevaras i stor utsträckning. Trapphusens skulpturala och repetitiva verkan i stadsbilden minskar, det bedömer stadsbyggnadskontoret vara en negativ, men acceptabel, konsekvens av förslaget. Stadsbyggnadskontorets bedömning är att ny bebyggelse kan uppföras längs Byälsvägens södra sida utan påtaglig skada på dessa. Ny bebyggelse på platsen bedöms även kunna tillföra värden i stadsbilden genom att befintligt ställs mot nytt, att Byälsvägen som stadsrum får en utformning mer anpassad för oskyddade trafikanter samt att bidra till ökad trygghet längs med Byälsvägen. Planförslaget är ett viktigt tillskott av bostäder i strävan att nå stadens mål gällande bostadsbyggande.

Olägenheter för grannar

Flera *sakägare/boende* framför oro för att drabbas av bullerreflektioner från tillkommande bebyggelse, skuggning, ökad insyn och buller från byggnationen som kommer att störa under lång tid.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Bullerreflektioner orsakade av föreslagen bebyggelse bedöms inte påverka ljudnivåerna avseende trafikbuller på motsatta sidan gatan. Den påverkan planförslaget har på befintliga miljöer och bostäder genom skuggning och insyn är acceptabel. Att närboende

kan komma att uppleva vissa störningar vid nybyggnation är ofrånkomligt. Det finns dock riktlinjer som måste följas, som till exempel tider för när olika typer av aktiviteter på en byggarbetsplats får förekomma, i syfte att minska störningar.

Parker och grönområden

Länsstyrelsen framför att bestämmelsen n1 bör kompletteras med upplysningstext om biotopskydd. De framför vidare att en detaljplan ska fungera självständigt och det bör inte krävas en dispens från biotopskyddsbestämmelserna för att genomföra en detaljplan.

Trafikkontoret framför att alléträdens dåliga skick på södra sidan Byälsvägen bör inte styra fortsatt planering. Träden bör inte skyddas med n-bestämmelse. Nya träd med nya växtbäddar vore bättre för gatumiljön. Skydd för dessa grönytor kan erhållas med infartsförbud och parkeringsbestämmelser.

Miljöförvaltningen framför alléträd som tas ned bör kompenseras.

Skönhetsrådet bedömer att nedtagande av träd i allén längs Byälsvägen, som har biotopskydd, bedöms svårmotiverat.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Eventuell upplysningstext om biotopskydd till bestämmelsen n1 tas i beaktande inför granskning av detaljplanen. Inför granskning kommer dispensansökan avseende nedtagande av träd i biotopskyddad allé att lämnas in.

Det är allén som skyddas genom n-bestämmelse, inte enskilda träd. Allén är biotopskyddad varför skyddsbestämmelse bedöms nödvändig. Enskilda träd kan under vissa omständigheter tas ned men måste då ersättas. Alléträden står på kvartersmark.

Kompensation av träd som tas ned i allén alternativt flytt av träd i allén till tomma positioner i allén eller annan plats utreds inför granskning.

Gator och trafik

Biltrafik inklusive parkering

Trafikkontoret är positiva till utvecklingen i området och syftet med att berika gaturummet längs Byälsvägen. En mer övergripande översyn av bebyggelse och gaturum önskas i fortsatt process där även trafikkontoret deltar. Byälsvägens utformning som matargata

med överbred körbana och smala gångbanor skapar en miljö som inte inbjuder oskyddade trafikanter. Hur detta kan hanteras bör beaktas i detaljplanearbetet. Vad innebär det att befintliga infarter uppgraderas? Infartsförbud bör finnas där infart ej ska ske. Vilka mobilitetsåtgärder som motiverar en minskning av parkeringsbehovet med 25% behöver beskrivas. Det saknas visning av RH-parkering i plankartan och skrivelse om att parkering endast får ske på anvisad plats.

Ett par *sakägare/boende* framför att det behövs en ny väg mellan Bagarmossen och Skarpnäck. Flera framför att parkeringsplatserna inklusive besöksparkeringarna behöver vara kvar. Det behövs fler parkeringsplatser om det byggs fler lägenheter.

Gång- och cykeltrafik

Några *sakägare/boende* framför att gång- och cykelvägar längs Byälsvägen bör breddas samt att vägens linjedragning bör ändras för att sänka hastigheten på gatan.

Kollektivtrafik

Trafikförvaltningen framför att vid förändringar av gaturummet ska hänsyn tas till trafikförvaltningens riktlinjer gällande utformning av infrastruktur med busstrafik. In- och utfarter till planområdet bör studeras så att framkomlighetsproblem för passerande bussar inte uppstår. Gång- och cykelvägar till kollektivtrafiken ska utformas säkra, trygga, gena och tillgängliga.

En *sakägare/boende* framför att busshållplatser bör flyttas till ovan broarna för att minska bullerstörning samt att det bör gå trappor från hållplatser ovan broar ned till parknivån vid gångtunnlarna. En annan undrar om kollektivtrafik inklusive tunnelbana klarar fler bostäder.

Tillgänglighet

Trafikkontoret framför att nya gångkopplingar till grönområden ska vara tillgänglighetsanpassade.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planförslagets innehåll och utformning bedöms av funktionsskäl inte påkalla åtgärder längs Byälsvägen eller justerad gräns mellan fastighet och allmän plats gata. En ny utformning av Byälsvägen där mer utrymme ges till oskyddade trafikanter välkomnas. Det bedöms kunna genomföras med stöd i gällande detaljplan. Att infarterna uppgraderas innebär att de planeras ligga kvar i

befintliga lägen, men anpassas till den standard som krävs. Att på plankartan reglera RH-parkering bedöms inte lämpligt. Att på plankartan redovisa var RH-parkering kan ske bedöms inte nödvändigt, då det beskrivs i planbeskrivningen. Att i planhandlingar ange att parkering endast får ske på anvisad plats bedöms vara för detaljerad information, särskilt då det inte regleras detaljplan.

En ny koppling mellan Bagarmossen och Skarpnäck ingår inte att utreda inom ramen för detta planarbete. Parkeringsbehovet för befintlig bebyggelse, föreslagen ny bebyggelse och besöksparkering bedöms kunna lösas i befintliga garage under förutsättning att platser uthyrda till andra än boende återtogs.

Byälsvägens dragning och utformning ingår inte i planarbetet.

Busshållplatsers placering regleras inte i detaljplan. Kopplingar mellan gatunivå och parknivå studeras vidare inför granskning. Kollektivtrafikens kapacitet generellt bedöms vara tillräcklig.

Planhandlingarna kompletteras med resonemang om var busshållplatser lämpligen placeras längs Byälsvägen samt bedömning om behov av eventuella åtgärder i byggnader för att klara riktvärden för lågfrekvent buller inomhus. Placering av busshållplats regleras inte i detaljplan. Gaturummet samt in- och utfarter förändras inte i planförslaget. Planförslaget omfattar inte allmän plats som gång- och cykelvägar, dock behöver befintliga kopplingar mellan parkstråken på en lägre nivå och Byälsvägen på en högre nivå anpassas vid genomförande.

Nya kopplingar till grönområden (parkstråken) studeras vidare i fortsatt planarbete. Ambitionen är att de ska vara tillgänglighetsanpassade.

Teknisk försörjning

Dagvatten

Länsstyrelsen framför att avrinning sker till ytvattenförekomsten Mälaren-Årstaviken. Uppgifter om recipient behöver säkerställas. Planbeskrivningen bör kompletteras med vattenförekomstens status och miljökvalitetsnorm. Dagvattenutredningen saknar uppgift om dagvattenvolym som behöver fördröjas inom respektive delområde och fördröjningskapacitet på åtgärder. Det behöver framgå om/hur åtgärderna bidrar till att miljökvalitetsnormerna kan följas. Om åtgärder kräver ytor ska dessa regleras på plankartan. Förtydliga om det stämmer att takvatten omhändertas på tak och för vilka regn

detta gäller. Avrinningskoefficient 0,5 indikerar viss avrinning. Västra punkthuset i kvarteret Handelsministern hindrar avrinning vilket innebär risk för ansamling av vatten inom planområdet. Avrinningskanal behöver regleras på plankartan. Visa att planförslaget ej påverkar kringliggande bebyggelse negativt. Kommentera infiltrationslösning (mark ej lämplig för infiltration). Kommunen bör i planbeskrivningen redogöra för behovet av underhållsplaner för planerade anläggningar samt anger ansvaret för underhållet.

Miljöförvaltningen framför att dagvattenutredningen tydligare bör redogöra för hur man kommit fram till vilken fördröjningsvolym som krävs samt vilken fördröjningsvolym som uppnås.

Några *sakägare/boende* undrar om dagvattenhanteringen utretts ordentligt.

El/Tele

Ellevio bedömer att befintlig elnätstation måste flyttas med hänsyn till störning för bostäder, dock högst 50 meter från befintligt läge. E-område om 10x10 krävs. Servisledningar behöver flyttas. För servisledningar som hamnar på annan fastighet än den de försörjer krävs u-område. Befintlig 11 kV och 0,4 kV ledningar behöver omförläggas och skyddas när punkthus uppförs. Nätverkslösningen förutsätter anslutning till fjärrvärme. Önskar att E-område inte förses med prickad mark. Önskar information om effektuppgifter samt att bli kallade till ledningssamordning.

Trafikkontoret framför att E-område även ska inrymma elcentral samt att minst 0,5 meter yta för belysningsstolpar ska finnas i bakkant trottoar.

Energiförsörjning

Miljöförvaltningen föreslår bestämmelse om att tekniska anläggningar för energiproduktion får uppföras fristående på tak och överskrida högsta totalhöjd med max 2 meter.

Avfallshantering

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) framför att miljörum rekommenderas ha uppsamlingskärl för de fraktioner som sopsugen inte tar. Omhändertagande av grovavfall ska möjliggöras på fastigheten. Angöringsplatser för hämtfordon ska vara anpassade efter storleken på aktuella fordon och säkerhet för hämtpersonal.

Trafikkontoret framför att planbeskrivningen bör förtydligas med varifrån hämtning från miljörum ska ske

Räddningstjänst

Storstockholms Brandförsvär (SSBF) framför att det inte redovisats om räddningstjänsten kan hjälpa till med utrymning från byggnaderna. Utrymning utan räddningstjänstens hjälp, till exempel genom Tr2-trapphus är att föredra. Om räddningstjänstens utrustning krävs för utrymning behöver framkomlighet säkerställas.

Några sakägare/boende framför att det kommer att bli trångt och svårt att utrymma samt räddningstjänsten inte kommer att komma fram.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Det är kontorets uppfattning att det som anges i dagvattenutredningen och planbeskrivningen avseende recipient för dagvatten stämmer. Uppgifter om avrinning i till exempel VISS vatteninformationssystem stämmer inte då dagvatten leds bort i tekniska system, i det här fallet till ytvattenförekommst Strömmen. Efter som ytvattenförekommsten inte är Mälaren-Årstaviken, som Länsstyrelsen anger, redovisas inte status för den. Status för ytvattenförekommsten Strömmen är angiven i dagvattenutredning och planbeskrivningen. Frågan om dagvattenvolym att fördröja inom delområden kontrolleras. MKN påverkas inte negativt enligt dagvattenutredning. Gällande fördröjning på tak följer projektet Stockholm Vatten och Avfalls (SVOA:s) riktlinjer för LOD där gröna tak bedöms vara tillräckligt för att uppfylla åtgärdsnivån för dagvatten, det vill säga fördröja 20 millimeter regn. Även ett grönt tak släpper ifrån sig en del vatten på årsbasis vilket är det som avrinningskoefficienten avser. Oavsett val av åtgärd för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) släpper de vatten ifrån vid något tillfälle per år. Ytor för dagvattenhantering har avsatts (regleras) i detaljplanen genom mark där byggnader inte får uppföras. Inom dessa ytor får dagvattenanläggningar, med mera, uppföras vilka det redovisas exempel på i dagvattenutredningen. Eventuell planbestämmelse för avrinningskanal studeras vidare. Planförslaget förändrar inget i fråga om avrinningsriktning vid skyfall, vatten avrinner till lågpunkt i parkmark utan bebyggelse. Föreslagna åtgärder bedöms kunna ta hand om stora vattenmängder. Risk för ansamling av vatten inom planområdet bedöms inte föreligga vilket framgår av dagvattenutredningen. Dagvattenlösningen innebär inte infiltration till djupare liggande mark. Dagvatten omhändertas i ytligt liggande gräsytor och i växtbäddar. Det är kontorets uppfattning att behovsbeskrivningar

av underhållsplaner och ansvarsfördelning tillhörande olika typer av tekniska anläggningar inte bör tas upp i en planbeskrivning.

Fördröjningsvolymen har beräknats med utgångspunkt i Stockholm Vatten och Avfalls (SVOA:s) anvisningar för LOD avseende omhändertagande av 20 millimeter enligt åtgärdsnivån. Behov av förtydligande i dagvattenutredningen avseende detta ses över.

Flytt av elnätstation samt E-områdets utformning och bestämmelser utreds i fortsatt planarbete. Tillkommande bostäder ansluts till fjärrvärme. Arbete med ledningssamordning utförs inför granskning. Yta för belysningsstolpar bedöms finnas inom befintlig gatumark.

Bestämmelse om tekniska anläggningar för energiproduktion utöver angiven nockhöjd utreds vidare inför granskning.

Vilka fraktioner som kan/bör finnas i miljörum regleras inte i detaljplan. Miljörum som funktion ingår i programmet för bebyggelseförslaget. Omhändertagande av grovavfall kommer att möjliggöras inom fastigheten. Hämtfordon föreslås stanna längs Byälsvägen som bedöms medge hämtfordon av olika storlekar samt uppfylla krav på säkerhet för personal. Planbeskrivningen förtydligas med varifrån hämtning från miljörum planeras ske.

Planhandlingarna kompletteras med information om utrymning. Räddningstjänsten når föreslagna hus och befintliga hus med fordon via Byälsvägen, befintliga bostadsgårdar och via gång och cykelvägarna i parken i söder och i de nordsydliga parkstråken genom området. Punkthusen utförs med Tr2-trapphus.

Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer

Länsstyrelsen framför att mycket god ljudkvalitet inte kan skapas för de sex punkthusen. 60 lägenheter med teknisk lösning för att klara riktvärden är för stor andel. Placering och utformning av dessa byggnader behöver ses över för att klara riktvärden i förordningen. Ekvivalent ljudnivå över 60 dBA påkallar planbestämmelser så att riktvärdena klaras.

Miljöförvaltningen framför att det för de bostäder där ljudnivå vid fasad överskrider 60 dBA ekvivalent ljudnivå bör en planbestämmelse införas om att minst hälften av bostadsrummen vänds mot en luddämpad sida. Det bör förtydligas om täta balkongräcken är en förutsättning för att klara riktvärdena.

Bullerutredningen bör kompletteras med bedömning av buller från busshållplatser samt ljudnivåer på uteplatser.

Trafikförvaltningen framför att kollektivtrafikens förutsättningar gällande bullerproblematik vid busshållplatser bör beskrivas mer utförligt. Byggnader med bostäder som vetter mot gata ska utformas så att Folkhälsomyndigheten allmänna råd om buller inomhus för lågfrekvent buller i sovrum klaras.

Risk

Länsstyrelsen framför att strålning från transformatorstation ska anges samt eventuellt skyddsavstånd på plankarta.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Punkthusen studeras vidare avseende riktvärden för trafikbuller. Planbestämmelse avseende riktvärden för trafikbuller utreds vidare. Bullerutredningen kompletteras med bedömning av buller från busshållplatser samt ljudnivåer på uteplatser. Flytt av transformatorstation alternativt tekniska skyddsåtgärder utreds för att säkerställa att strålning från transformatorstation inte utgör risk för människors hälsa och säkerhet.

Miljö- och klimataspekter

Miljökonsekvenser

Miljöförvaltningen framför att planhandlingarna bör kompletteras med en miljöteknisk markundersökning.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Länsstyrelsen anser att det på nuvarande underlag inte går att utesluta att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen framför att det behöver vara tydligt i vilken mån dagvattenåtgärderna bidrar till att miljökvalitetsnormerna kan följas. Om åtgärderna kräver avsatta ytor inom planområdet, behöver detta regleras på plankartan för att säkerställa genomförandet av desamma. För att undvika avvikelser från plankartan bör det i planbeskrivningen framgå vad åtgärderna syftar till, det vill säga vilken dagvattenvolym som åtgärderna ska ta hand om. Detta för att säkerställa att åtgärderna utformas med en tillräcklig kapacitet med hänsyn till MKN vatten, men också för att underlätta framtida tillsyn av anläggningens funktion

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande
Markmiljöundersökning genomförs.

Det är miljöförvaltningens bedömning planförslaget inte påverkar alléns funktion som biotop och spridningssamband i den utsträckning att det kan antas innebära betydande miljöpåverkan.

MKN påverkas inte negativt enligt dagvattenutredning. Ytor för dagvattenhantering har avsatts (regleras) i detaljplanen genom mark där byggnader inte får uppföras. Inom dessa ytor får dagvattenanläggningar, med mera, uppföras vilka det redovisas exempel på i dagvattenutredningen. Beskrivningen av dagvattenåtgärder i planbeskrivningen ses över.

Övriga frågor

Lantmäteriet framför att det bör framgå av planbeskrivningen att fastigheterna kan komma att delas in i flera fastigheter för bostadsändamål. Skulle detta bli aktuellt kan erforderliga rättigheter behöva säkras genom servitut eller gemensamhetsanläggning. Det bör omnämnas att befintlig ledningsrätt behöver ändras i och med ny bygg rätt för elnätstation.

Någon sakägare/boende framföra att kriminaliteten och den psykiska ohälsan i området kommer att öka, att förslaget är socioekonomiskt negativt, att olycksrisken för barn kommer att öka, att hyror i nybyggen är så dyra att ungdomar inte har råd och att livskvaliteten i området kommer att försämrats. Någon undrar om befintliga hyror kommer att påverkas och ytterligare någon varför största andelen nya bostäder byggs söder om Stockholm.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planbeskrivningen kompletteras med att fastigheterna kan komma att delas in i flera fastigheter för bostadsändamål och att erforderliga rättigheter kan behöva säkras genom servitut eller gemensamhetsanläggning samt att befintlig ledningsrätt behöver ändras i och med ny bygg rätt för elnätstation.

Det finns ingen koppling mellan kriminalitet, socioekonomi, levnadsstandard och nybyggnation av bostäder. Planförslaget bedöms bidra till sänkta hastigheter längs Byälvsvägen. Trafiksäkerheten bedöms inte påverkas negativt. Hyressättning i befintligt bostadsbestånd är inte en fråga stadsbyggnadskontoret kan uttala sig om. Bostadsbyggande och stadsutveckling pågår på många olika platser i hela staden.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter kunnat identifieras mellan kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, biotopskyddad allé och önskemålet att platsen inte bebyggs alls eller på annat sätt å ena sidan, och föreslagen bebyggelses placering, struktur och utformning å andra sidan.

Antalet invånare i Stockholm ökar och det råder brist på bostäder. Att det finns tillräckligt med bostäder är ett allmänt intresse och det är stadens ansvar att tillgodose att det finns möjligheter att uppföra fler bostäder i olika upplåtelseformer. Planförslaget utgår från översiktsplanen som pekar ut Bagarmossen som ett område med stora stadsutvecklingsmöjligheter. Det medför att stadsbilden kan komma att förändras och utvecklas, något som sker kontinuerligt i en växande stad. Kontoret bedömer att planförslaget i allt väsentligt följer vägledningen i Stockholms byggnadsordning, bland annat genom att de nya byggnaderna utformas inom befintlig struktur utifrån en samtida tolkning av platsens förutsättningar, att närliggande bebyggelse beaktas och att den gröna karaktären tas tillvara och utvecklas.

En effektiv markanvändning är ett prioriterat mål. Det innebär bland annat att lågt utnyttjade platser där viktiga funktioner så som gata, kollektivtrafik, vatten och avlopp redan finns kan utredas för ny bebyggelse genom förtätning. Detta är en av anledningarna till att platsen pekades ut programmet för Bagarmossen Skarpnäck.

Områdets kulturhistoriska värden är stora och måste beaktas, vilket samrådsförslaget bedöms ha gjort genom att föreslagen bebyggelses tolkning av rationalitet och repetition samt anpassning till den öppna strukturen. Trapphusens skulpturala och repetitiva verkan i stadsbilden minskar, vilket bedöms vara en negativ men acceptabel konsekvens av förslaget. Stadsbyggnadskontorets bedömning är att ny bebyggelse kan uppföras längs Byälsvägens södra sida utan påtaglig skada på de kulturhistoriska värdena. I en avvägning mellan de kulturhistoriska värdena och möjliggörande av bostadsbebyggelse bedöms det sistnämnda väga tyngre.

Ny bebyggelse på platsen bedöms även kunna tillföra värden i stadsbilden genom att befintligt ställs mot nytt, att Byälsvägen som stadsrum får en utformning mer anpassad för oskyddade trafikanter samt att bidra till ökad trygghet längs med Byälsvägen.

Gällande biotopskyddad allé är det miljöförvaltningens bedömning att planförslaget inte påverkar dess funktion som biotop och

spridningssamband i den utsträckning att det kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Inför granskning kommer dispensansökan avseende nedtagande av träd i biotopskyddad allé att lämnas in. Kompensation av träd som tas ned i allén alternativt flytt av träd i allén till tomma positioner i allén eller annan plats kommer även att utredas inför granskning.

Kontoret samlade bedömning är att planförslaget är ett viktigt tillskott av bostäder i strävan att nå stadens mål gällande bostadsbyggande och att den påverkan planförslaget har på befintliga miljöer och bostäder är acceptabel. I en avvägning mellan de intressekonflikter som identifierats under samrådet bedömer kontoret att planförslaget till struktur och innehåll, med mindre revideringar, är lämpligt på platsen.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

- Dispensansökan för nedtagande av träd i biotopskyddad allé.
- Kompensationsåtgärder för nedtagna träd.
- Bedömning av lågfrekvent buller.
- Nya kopplingar mellan gatunivå och lägre liggande parkstråk.
- Eventuella planbestämmelser gällande dagvattenhantering.
- Eventuell bestämmelse om tekniska anläggningar för energiproduktion utöver angiven totalhöjd.
- Förtydliganden i planbeskrivningen gällande dagvattenhantering, avfallshantering, räddningstjänstens framkomlighet, med mera.
- Hantering av trafikbuller.
- Entréer mot gata.

Kontoret föreslår att förslaget ändras så att entréer till bostadshus placeras mot Byälsvägen och att tekniska anläggningar för energiproduktion tillåts utöver angiven nockhöjd.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2020-05367. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Bakgrund

Länsstyrelsen har tagit emot rubricerad detaljplan för samråd. Detaljplanen syftar till att möjliggöra för nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen. Planförslaget medger cirka 225 nya bostäder. Länsstyrelsen lämnar synpunkter på förslaget utifrån innehållet i 5 kap. 14 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att planförslaget behöver bearbetas vad gäller frågor som rör miljö kvalitetsnormer för vatten samt hälsa och säkerhet avseende buller, översvämningsrisk och elektromagnetisk strålning. Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter kopplade till naturvärden, dagvatten och kulturmiljö.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer för vatten (MKN)

Dagvattenhantering i den urbana miljön är en väsentlig faktor som kan komma att påverka möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Dagvattenåtgärder behöver därför utformas med beaktande av att normerna ska kunna följas över tid. Enligt planbeskrivningen ligger planområdet inom avrinningsområdet för Saltsjön som utgör en del av ytvattenförekomsten Strömmen. Enligt Länsstyrelsens uppgifter sker avrinning till ytvattenförekomsten Mälaren-Årstaviken. Kommunen behöver därför säkerställa att planbeskrivningen stämmer i fråga om recipient för planområdets dagvatten. Planbeskrivningen behöver även kompletteras med uppgifter om vattenförekomstens status respektive miljö kvalitetsnorm eftersom detta är en viktig förutsättning för föreslagna dagvattenåtgärder. Strömmen har dålig kemisk status på grund av bland annat fluoranten och kadmiumföreningar. Kadmium och kadmiumföreningar är även ett problem i ytvattenförekomsten Mälaren-Årstaviken.

Länsstyrelsen har tagit del av dagvattenutredningen (Tyréns, 2021-09-16) och ser några brister. Det saknas bland annat uppgifter om vilken dagvattenvolym som behöver fördröjas inom respektive delområde samt vilken fördröjningskapacitet de föreslagna dagvattenåtgärderna förväntas ha. Det behöver vara tydligt i vilken mån åtgärderna bidrar till att miljö kvalitetsnormerna kan följas. Om åtgärderna kräver avsatta ytor inom planområdet, behöver detta

regleras på plankartan för att säkerställa genomförandet av densamma. För att undvika avvikelser från plankartan bör det i planbeskrivningen framgå vad åtgärderna syftar till, dvs. vilken dagvattenvolym som åtgärderna ska ta hand om. Detta för att säkerställa att åtgärderna utformas med en tillräcklig kapacitet med hänsyn till MKN vatten, men också för att underlätta framtida tillsyn av anläggningens funktion.

I dagvattenutredningen står att dagvatten som bildas på de gröna taken omhändertas inom ytan. Kommunen bör klargöra om detta stämmer och vid vilka regn som detta gäller för. I dagvattenutredningen redogörelse för flödes-beräkningar inom området ges gröna tak en avrinningskoefficient på 0,5 vilket indikerar att viss avrinning sker.

Hälsa och säkerhet

Buller

Länsstyrelsen delar inte kommunens bedömning att mycket god ljudkvalitet kan skapas för de sex föreslagna punkthusen. Den ekvivalenta ljudnivån mot fasaderna som är mot Byälsvägen beräknas bli 61–64 dBA. Det innebär att smålägenheter eller genomgående lägenheter behöver tillskapas för att klara Trafikbullerförordningen. I planbeskrivningen står det att vissa bullerdämpande åtgärder behövs för att skapa goda ljudmiljöer. I bullerutredningen (Åkerlöf Hallin Akustik, 2021-08-16) framkommer det att lägenheterna som vetter mot Byälsvägen behöver utformas med en balkong med ljudabsorbent i balkongtak och täta räcken för att få tillgång till del av fasad som är en ekvivalent ljudnivå på 55 dBA. Husen beräknas bli fem våningar höga där två lägenheter per våning planeras att få tekniska lösningar, vilket blir tio lägenheter per hus. Totalt blir det 60 lägenheter som utrustas med balkonger som har tekniska lösningar. Inför granskningen behöver placering och utformning av dessa byggnader ses över för att kunna skapa ljudmiljöer som klarar Trafikbullerförordningens riktvärden. Då den ekvivalenta ljudnivån överskrider 60 dBA behöver även planbestämmelser skrivas in i plankartan som säkerställer att riktvärdena för de specifika bostäderna klaras.

I området finns det idag två busslinjer som passerar och som även har en hållplats i anslutning till planområdet. Inför granskningen behöver dessa bussar tas med i beräkningarna kopplat till lågfrekvent buller men också ekvivalenta samt maximala nivåer.

Översvämningsrisk

Det finns lågpunkter vid Byälvsvägen och kv. Handelsministern där en större mängd vatten kan ansamlas vid ett skyfall. Vid ett skyfall kommer vatten att rinna från området norr om planområdet till parkmark söder om planområdet. Det föreslagna västra punkthuset i kv. Handelsministern kommer hindra en naturlig avrinningsväg. Det finns risk att vatten ansamlas inom planområdet. I dagvattenutredningen föreslås att den naturliga avrinningsvägen ska ersättas med en ledning eller avledningskanal. Kommunen behöver reglera åtgärden i plankartan. Plankartan ska också höjdsättas för att säkerställa att avrinningen sker i enlighet med dagvattenutredningen. Kommunen behöver även visa på att planförslaget inte medför negativ påverkan på omkringliggande bebyggelse och vid de lågpunkter dit vattnet rinner vid ett skyfall.

Elektromagnetisk strålning

I planbeskrivningen framkommer det att en transformator-/nätstation inom planområdet eventuellt behöver flyttas. Inför granskningen behöver kommunen skriva om den transformator-/nätstation som planeras på platsen samt vilken elektromagnetisk strålning den förväntas avge. Behövs skyddsavstånd behöver det säkerställas i planen på ett tydligt sätt.

Råd om tillämpning av 2 kap. PBL

Naturvärden

Länsstyrelsen anser att det är lämpligt att n1-bestämmelsen för allén i plankartan kompletteras med en upplysningstext om att biotopskydd gäller för allén och att det enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inte får vidtas verksamheter eller åtgärder inom biotopskyddsområdet, som riskerar att skada naturmiljön.

Dagvatten

I dagvattenutredningen framgår att marken enligt SGU:s jordartskarta huvudsakligen består av fyllning, urberg och morän. Infiltrationskapaciteten inom delar av området beskrivs som begränsad, samtidigt som dagvattenlösningar med infiltration föreslås. Kommunen bör kommentera hur dessa lösningar kommer att fungera givet markförutsättningarna. För att dagvattenanläggningar ska behålla fullgod effekt över tid bör kommunen i planbeskrivningen redogöra för behovet av underhållsplaner för planerade anläggningar samt ange ansvaret för underhållet. Eventuell användning av gödsel för underhåll av anläggningarna, så som gröna tak och växtbäddar, bör ta hänsyn till recipientens ekologiska status och övergödningsproblematik.

Kulturmiljö

Aktuellt planförslag sker inom 1960-talets utbyggnadsområde i Bagarmossen som fortfarande karakteriseras av de planeringsideal som då var rådande. Området är ett jämförelsevis småskaligt exempel på det sena 1960-talets bebyggelsemiljöer och en tydligt urskiljbar årsring i Bagarmossen. Länsstyrelsen bedömer att planförslaget medför att kulturhistoriska värden på platsen kommer att påverkas negativt. Framför allt påverkas värden kopplade till den öppna stadsplanen när gårdsmiljöerna byggs igen mot Byälsvägen. Länsstyrelsen anser att förslaget kan justeras så att tillkommande volymer inte lika omfattande blockerar sikten in mot gårdsmiljöer. I övrigt anser Länsstyrelsen att den arkitektoniska gestaltningen är väl anpassad till befintlig bebyggelsemiljö.

Övriga synpunkter av betydelse för planens genomförbarhet

Biotopskydd och naturvärden

Detaljplanens genomförande förutsätter dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11§ MB eftersom träd som ingår i en allé kommer att tas bort. Generellt gäller att en detaljplan ska fungera självständigt och det bör inte krävas en dispens från biotopskyddsbestämmelserna för att genomföra en detaljplan (se MÖD dom i mål P 2285-17 respektive P 6691-18). Om dispens från biotopskyddsbestämmelserna inte meddelas gäller skyddet för biotopen oberoende av vad en detaljplan medger för markanvändning. Biotopskyddsområdets naturvärden och planens eventuella påverkan på dessa naturvärden bör därmed beaktas. Om prövningen enligt 7 kap. 11§ MB visar att dispens inte är möjligt, kommer stora delar av detaljplanen inte vara genomförbar. Länsstyrelsen anser att det ska finnas ett skyddsavstånd mellan nya byggnader och biotopskyddade alléträd som gör att träden kan stå kvar i opåverkat tillstånd. Om detta inte är möjligt behöver det framgå i planbeskrivningen på ett tydligt sätt. Under byggtiden bör träd som avses att sparas skyddas på ett lämpligt sätt.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att förslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Men planförslaget innebär att en stor andel träd som ingår i en allé kommer att avverkas. Det rör sig om cirka 17 träd av totalt 43. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet enligt 7 kap. 11§ MB. De utgör viktiga restbiotoper i ett i övrigt rationaliserat landskap och har stor betydelse som tillflyktsorter, spridningskorridorer och ledlinjer för olika växt- och djurarter¹. I planhandlingarna finns inget underlag som beskriver vilken betydelse befintlig allé kan tänkas ha för den biologiska mångfalden och vilka miljöeffekterna kan tänkas bli om träden avverkas. Länsstyrelsen anser därför att det på nuvarande underlag inte går att utesluta att planen kan antas medföra en betydande

miljöpåverkan.

Trafikförvaltningen, Region Stockholm

Om planen

Planens syfte är att möjliggöra för nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen. Syftet med detaljplanen är vidare att utveckla och berika gaturummet och bebyggelsemiljön med tillskott av ny bebyggelse. Hänsyn ska tas till befintlig bebyggelses kulturhistoriska värden och befintlig lindallé ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Byälsvägen ska upplevas som en variationsrik stadsgata med alléträd på förgårdsmark, huvudsakligen med bostadsinnehåll. Kollektivtrafiken i området består av busstrafik vid hållplats som ligger i anslutning till planområdet. Det är busslinje 161 som trafikerar Gröndal–Midsommarkransen–Bagarmossen samt nattbusslinje 194 som trafikerar Stockholm C–Bagarmossen. Cirka 400 meter söder om planområdet ligger Bagarmossens tunnelbanestation.

Region Stockholms synpunkter på förslaget

Region Stockholm har följande synpunkter på förslaget.

Buller

Planområdet angränsar till Byälsvägen som trafikeras av buss och det är därför viktigt att eventuella störningar från busstrafik beaktas. För busstrafik är det ofta lågfrekvent buller som orsakar störningar till omgivningen. Risken för bullerstörning är störst vid hållplatser, där bussar står på tomgång eller accelererar vid start från hållplats. Trafikförvaltningen anser att kollektivtrafikens förutsättningar kring exempelvis bullerproblematik vid busshållplatser bör beskrivas mer utförligt i planbeskrivningen. Dessa problem kan till exempel uppkomma vid korsningar och busshållplatser. För de bostäder som vetter mot gator som trafikeras av buss ska utformning av byggnader ske så att Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) för lågfrekvent buller innehålls i sovrum.

Framkomlighet busstrafik

Om gaturummet förändras är det viktigt att ta hänsyn till trafikförvaltningens riktlinjer gällande utformning av infrastruktur med hänsyn till busstrafik, RiGata-Buss. Körfältsbredden behöver vara minst 3,5 meter för att busstrafiken ska kunna ha god framkomlighet. De in- och utfarter som planeras till området bör studeras noggrant så att det inte uppstår framkomlighetsproblem och trafiksäkerhetsproblem för förbipasserande busstrafik. Gång- och cykelvägar till kollektivtrafiken ska utformas säkra, trygga,

gena, attraktiva och tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Storstockholms Brandförsvär

Storstockholms brandförsvär (SSBF) har av stadsbyggnadskontoret (SBK) fått möjlighet till yttrande avseende rubricerat ärende. Detta yttrande behandlar hantering av olycksrisker samt möjlighet till räddningsinsatser.

Hantering av olycksrisker

SSBF har tidigare yttrat sig i detta ärende i behovsbedömningen (2020-07-17). Utifrån riskidentifieringen som gjordes då fann SSBF inga riskkällor i närheten till aktuellt planområde som bedömdes kunna medföra förhöjda risknivåer. Risker såsom översvämningar samt ras och skred är också av vikt att utreda och hantera men ligger utanför SSBF:s kompetensområde.

Möjlighet till räddningsinsatser

I SSBF:s tidigare yttrande (2020-07-17) lyftes möjligheterna till räddningsinsatser och vad som krävs för att SSBF ska kunna hjälpa till med utrymning. SSBF ser inte att det har redovisats om räddningstjänsten kan hjälpa till med utrymning från byggnaderna. SSBF vill poängtera att utrymning utan räddningstjänstens hjälp, förslagsvis genom implementering av Tr2-trapphus, är att föredra. Om räddningstjänstens utrustning ändå behöver nyttjas vid alternativ utrymning från den planerade bebyggelsen behöver det säkerställas att framkomlighet och åtkomlighet för SSBF:s stegutrustning är möjlig. SSBF:s möjligheter att hjälpa till vid stegutrymning beskrivs närmare i vägledningsdokument VL2014-095.

Trafikverket

Trafikverket har granskat remisshandlingarna och har inget att erinra mot att ärendet prövas positivt.

Luftfartsverket (LFV)

LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot detaljplanen.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Fastighetsbildning

Lantmäterimyndigheten instämmer i att ingen fastighetsbildning behövs för planens genomförande.

Dock möjliggör planförslaget att fastigheterna kan komma att delas in i flera fastigheter för bostadsändamål. Det bör framgå av planbeskrivningen. Vidare kan en fastighet för Elnätstations tyckas av från Försvarsministern 1. Skulle det bli aktuellt att dela fastigheterna kan erforderliga rättigheter behöva säkras genom bildande av servitut eller inrättande av gemensamhetsanläggning.

Fastigheterna får enligt planbeskrivningen sina parkeringsbehov uppfyllda i befintliga garage in om Försvarsministern 1 och Handelsministern 1. Om fastigheternas ka delas in i flera fastigheter, eller om fastigheterna får olika ägare behöver parkeringsbehovet lösas t. ex genom inrättande av gemensamhetsanläggning. Något stöd för detta behöver inte införas i planen men det kan vara lämpligt att det nämns att gemensamhetsanläggningar för garage kan behöva inrättas.

Ett undantag från den första meningen är att ledningsrätt för elledningar och elnätstation är upplåten inom Försvarsministern 1. Denna omnämns inte i planbeskrivningen. En ny bygggrätt är placerad inom del av ledningsrättsområdet vilket torde innebära att ledningsflytt krävs och att ledningsrätten behöver ändras genom lantmäteriförrättning för planens genomförande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har följande synpunkter på planförslaget:

- För de bostäder där ljudnivån vid fasad överskrider 60 dBA ekvivalent ljudnivå bör en planbestämmelse införas om att minst hälften av bostadsrummen vänds mot en luddämpas sida.
- Bullerutredningen bör kompletteras med bedömning av buller från busshållplatser samt ljudnivåer på uteplatser
- Planhandlingarna bör kompletteras med en miljöteknisk markundersökning
- Risken för elektromagnetiska fält bör utredas och hanteras i planhandlingarna

Miljöförvaltningen fattar detta beslut enligt delegation från miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden yttrar sig i detta ärende i egenskap av facknämnd för miljöfrågor och inte som tillsynsmyndighet.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) har från stadsbyggnadsnämnden fått rubricerat förslag till detaljplan för synpunkter senast den 10 januari 2022. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för cirka 225 nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen. I programmet för Bagarmossen Skarpnäck, som tillstyrktes av MHN år 2016, bedömdes att cirka 175 bostäder kunde placeras längs med Byälsvägen.

Planförslaget

Tre kvarter med två punkthus och ett lamellhus vardera uppförs längs Byälsvägen i fem våningar. Merparten av planområdet består idag av hårdgjorda ytor för parkering och angöring samt av en del gräsytor. Naturvärden består främst av den dubbelsidiga lindallén längs Byälsvägen. 13 av 43 alléträd på Byälsvägens södra sida behöver tas ned.

Motivering

MHN anser att planen skapar förutsättningar för en god boendemiljö utan någon större negativ påverkan på miljö och hälsa. För vissa sakfrågor medför planen förbättringar, såsom ljudmiljö för befintlig bebyggelse och minskad föroreningsbelastning på strömmen med omhändertagandet av dagvatten. Nämnden vill framföra nedanstående synpunkter att beakta i det kommande planarbetet.

Buller

Planområdet utsätts av trafikbuller från Byälsvägen med ljudnivåer upp till 65 dBA ekvivalent nivå. Enligt bullerutredningen uppfylls Trafikbullerförordningens riktvärden med föreslagna planlösningar då minst hälften av bostadsrummen får en luddämpad sida. MHN anser att det bör införas en planbestämmelse som säkerställer detta. Utredningen föreslår täta balkongräcken med absorbenter för punkthuset. Enligt MHN bör det förtydligas om detta är en förutsättning för att trafikbullerförordningens riktvärden kan uppnås.

Vid Byälsvägen intill föreslagen bebyggelse finns det idag två busshållplatser som trafikeras tre till fyra gånger per timme. Bostäder som placeras nära busshållplatser kan bli exponerade för höga maximala ljudnivåer samt lågfrekvent buller. I första hand bör avståndet till busshållplatser öka, alternativt att bostäderna får en effektivare fasadisolering och att rum för vila lokaliseras mot en luddämpad sida. Bullerutredningen bör kompletteras med beskrivning av ljudnivåer som kan orsakas från busshållplatserna i planområdet.

Bullerutredningen bör även kompletteras med redovisning av ljudnivåer vid föreslagna uteplatser och det ska framgå om riktvärden för uteplatser uppfylls.

Markföroreningar

Det framgår inte av planhandlingarna om det har utförts någon utredning av eventuella markföroreningar. Miljöförvaltningen har idag ingen kännedom om markföroreningar på platsen.

Markföroreningar kan ändå förekomma om det har bedrivits verksamhet, spill eller dumpning på platsen som miljöförvaltningen inte fått kännedom om. Finns fyllnadsmassor inom fastigheten, kan de vara förorenade.

En översiktlig provtagning av markföroreningar bör göras, med provtagning av jord på olika nivåer och analys av de vanligaste föroreningarna, som ett antal metaller, alifater, aromater och PAH. Analyslabben har screeningpaket där analys av de vanligaste föroreningarna ingår. Utöver screeninganalysen bör PCB analyseras för ett mindre antal av jordproverna. Den översiktliga markundersökningen bör också kompletteras med en provtagning av grundvattnet där så är möjligt. Grundvatten ska alltid provtas för PFAS11.

Övriga synpunkter

MHN är positiv till föreslagen dagvattenhantering då dagvatten från områdets hårdgjorda ytor idag leds till Strömmen utan föregående rening. Med planförslaget renas och fördröjs dagvattnet i växtbäddar, grönytor och gröna tak. Föroreningsbelastningen på Strömmen kommer därmed att minska jämfört dagsläget. Enligt MHN bör dagvattenutredningen tydligare redogöra för hur man har kommit fram till vilken fördröjningsvolym som krävs för att uppnå stadens åtgärdsnivå, samt vilken fördröjningsvolym som nås med föreslagna åtgärder.

Minst 13 lindar i allé behöver tas ned i planförslaget. Samråd ska ske med Länsstyrelsen för dessa. Enligt planbeskrivningen blir påverkan på naturvärden marginell då allén är dubbelsidig och träden som står på södra sidan Byälsvägen har sämre markförhållanden än träden på norra sidan där samtliga sparas. Enligt MHN bidrar gatuträd även med ekosystemtjänster som skugga, temperaturreglering och dagvattenhantering. Värden som försvinner med de träd som tas ned bör kompenseras, t.ex. med nyplantering av träd.

Risken för exponering av magnetfält från elnätstationen bör utredas och hanteras i planhandlingarna. Som försiktighetsprincip

rekommenderar MHN att nya byggnader där människor vistas mer än tillfälligt inte bör byggas där 0,4 µT (årsmedelvärde) överskrids. Planen föreslår gröna tak och/eller solceller. För att säkerställa möjligheten att ha solceller på taken anser MHN att en planbestämmelse bör införas som medger detta. Exempel på generell planbestämmelse: "Tekniska anläggningar för lokal energiförsörjning, såsom solpaneler och solfångare, får uppföras fristående på tak och får överskrida den högsta totalhöjden med som mest 2 meter".

Upplysningar

Om markföroreningar upptäcks ska blanketten "Underrättelse om förorenad mark eller fastighet" fyllas i och skickas till miljöförvaltningen. Om marken ska saneras ska blanketten "Efterbehandling av fastighet/förorenat område" fyllas i och skickas till miljöförvaltningen senast 6 veckor innan saneringsarbetet påbörjas, enligt 10 kap miljöbalken respektive 28 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Blankett finns på <https://tillstand.stockholm/tillstand-regler-och-tillsyn/mark--och-gatuarbeten/fororenad-mark/>

Trafikkontoret

Detaljplaneförslaget

Planens syfte är att möjliggöra för nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen. Syftet med detaljplanen är vidare att utveckla och berika gaturummet och bebyggelsemiljön med tillskott av ny bebyggelse. Hänsyn ska tas till befintlig bebyggelses kulturhistoriska värden och befintlig lindalle ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Byälsvägen ska upplevas som en variationsrik stadsgata med alléträd på förgårdsmark, huvudsakligen med bostadsinnehåll.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret är positiva till utveckling i området och ser mycket positivt på syftet med att berika gaturummet och skapa en god helhetsmiljö längs Byälsvägen. Trafikkontoret ser dock att ambitionerna kring förslaget kan utökas, då föreslagen bebyggelse inte i så stor omfattning påverkar just gatumiljön. En mer övergripande översyn över både bebyggelse och gaturum önskas inkluderas i den fortsatta processen, där även trafikkontoret önskar delta.

Gator och trafik

I detaljplaneförslaget föreslås ingen omfattande förändring av gatustrukturen. Byälsvägens nuvarande utformning som matargata

med överbred körbana och smala gångbanor skapar en trafikmiljö som i begränsad utsträckning inbjuder oskyddade trafikanter till platsen. Hur detta kan hanteras bör beaktas i detaljplanearbetet. I planbeskrivningen står att befintliga infarter uppgraderas, vad innebär det? Trafikkontoret ser att infartsförbud bör finnas längs med Byälsvägen där infart ej ska ske.

Avfallshantering

I planbeskrivningen står att hämtning från miljörun ska ske via Byälsvägen och att en befintlig sopsugsanläggning ska användas. Varifrån detta sker önskas förtydliganden kring i planbeskrivningen för att kunna bedöma eventuell påverkan på övrig trafik.

Parkering för cykel och bil

Det nämnda parkeringstalet för bil på 0,55 ses som rimligt för området. Dock framgår det inte vad för typ av åtgärder som avses för att kunna minska parkeringsbehovet med 25 procent. Det innefattar omfattande åtgärder för att kunna se att parkeringsbehovet minskar i så stor omfattning. För att rimligheten i detta ska kunna bedömas behövs en tydlig beskrivning av hur mobilitetsfrågan är tänkt att hanteras för fastigheterna.

Trafikkontoret saknar tydligare visning av RH-parkering i plankartan. Dessa visas i illustration i planbeskrivning. Saknar även skrivelse om att parkering endast får ske på anvisad plats.

Gång

Det är positivt att gångkopplingar till grönområden föreslås nyanläggas. Viktigt att ha med sig i den fortsatta processen är att kopplingarna som skapas ska vara tillgänglighetsanpassade. Det är positivt att nya punkthus föreslås få tillgänglig entré mot parkstråken.

Belysning

Yta El ska även inrymma den befintliga el-centralen för offentlig belysning som står bredvid elnätstationen idag vid Byälsvägen 26. Yta för belysningsstolpar måste tillses i bakkant av trottoar. Minst 0,5m för att man ska kunna sätta stolpe på stadens mark.

Park och natur

Byälsvägens utformning som alléplanterad gata är viktig för områdets karaktär men då de befintliga träden på södra sidan har genomgående dåliga växtbäddar och är av dålig grundkvalitet anser Trafikkontoret inte att de ska skyddas med bestämmelsen (nl). Med tanke på trädens dåliga skick bör de inte låtas styra fortsatt planering av området. Nya träd med fullgoda växtbäddar skulle

tillsammans med övriga planteringar kunna ge en sammanhängande och grön gatumiljö med bättre förutsättningar att utvecklas långsiktigt. Skydd för dessa grönytor kan erhållas genom exempelvis infartsförbud och parkeringsbestämmelser.

Kulturförvaltningen

Synpunkter i sammanfattning

Stadsutvecklingsenheten håller fast vid tidigare ställningstaganden och rekommenderar därmed att planförslaget med ny bostadsbebyggelse längs Byälsvägen avstyrks med tanke på områdets stadsplanehistoriska och arkitekturhistoriska värden. Den varierade tillkommande bebyggelsen bryter den genomtänkta rationaliteten och den repetitiva idén med den befintliga miljonprogramsbebyggelsen. Även trapphusens arkitektoniska värden samt den vida inblicken mot gårdarna minskas med aktuellt förslag.

Planförslaget

Syftet med planarbetet är att möjliggöra uppförande av nya bostäder inom fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 längs Byälsvägen i Bagarmossen. Avsikten är att utveckla och variera gaturummet och bebyggelsemiljön med nya tillägg i form av två punkthus och ett lamellhus i varje kvarter på enhetligt sätt. Punkthusen föreslås placeras fristående i kvartershörn och i fastighetsgräns mot Byälsvägen. Lamellhuset föreslås ansluta med loftgångar till befintliga trapphustorn på de två mittersta loftgångshusen i respektive kvarter. Entréer föreslås placeras mot två entrétorg inom respektive kvarter. Byggnadshöjder anpassas till befintlig bebyggelse. Gaturummet avses bli mer intimt med genomsikt till gårdar och befintlig bebyggelse. Lindallén längs Byälsvägen ska bevaras i så stor utsträckning som möjligt och platsens kulturhistoriska värden ska beaktas.

Bakgrund

Stadsutvecklingsenheten svarade i behovsbedömningen att förslaget om förtätning av området anses olämpligt eftersom stora kvaliteter då skulle gå förlorade. Detsamma svarade Kulturförvaltningen i Program för Bagarmossen och Skarpnäck (dnr 4.1/3681/2015, 2015-11-17). En kulturmiljöanalys (Nyréns 2021-05-28) och en antikvarisk konsekvensanalys (AIX, 2021-11-12) har därefter gjorts vilka båda lyfter områdets stadsplanehistoriska, arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden.

Historik och nuläge

Marken för Bagarmossen tillhörde tidigare Skarpnäcks gård, vilket också stadsdelen kallades fram till år 1963. År 1922 köpte

Stockholms stad markerar av arvingar till bryggaren Neumüller. Ägornas södra del bestod till stor del av en mosse och på platsen för Lagaplan i centrum låg torpet Mosstugan. Riktlinjerna för förortssamhällen i Det framtida Stockholm från 1945 låg till grund för utbyggnaden av Bagarmossen. Stadsdelen byggdes i huvudsak ut i början av 1950-talet, men har därefter kompletterats i olika omgångar vilket gör bebyggelsen varierad. Bland annat uppfördes åren 1969–71 de flerbostadshus som berörs av planförslaget, samt centrumbebyggelse från 1980–90-talen. Bebyggelsen från 1950-talet består av lamellhus, punkthus, radhus, kedjehus och villor. Kännetecknande för Bagarmossen är stadsplanens och husens anpassning till den svagt kuperade skogsterrängen med en stor del bevarad naturmark.

Det aktuella planområdet består av tolv parallellt placerade femvånings loftgångshus i vitt tegel. Dessa uppfördes som ett miljonprogramsområde i rektangulära kvarter med tidens rationella byggmetoder åren 1969–71. Lamellhusen i tre våningar norr om Byälsvägen byggdes samtidigt. Husen ritades av arkitekten Ernst Grönwall för Stockholms AB. Han står även bakom fler av Stockholms bostäder, bland annat i Aspudden, Blackeberg och Hökarängen. Områdets markplanering utformades av landskapsarkitekten Jan Sarg. Gårdarna är bilfria och har sparad naturmark, planteringar, lekplatser och uteplatser tillhörande lägenheterna i bottenvåningarna. Varannan gårdsbildning har ett underbyggt garage. Loftgångshusens gavlar mot gröonstråket och fotbollsplanen fick i början av 1980-talet konstnärlig utsmyckning i form av al secco målningar utförda av konstnären Mats Rehnman och stuckatören Domenico Inganni.

Kulturhistoriska värden

Planområdet berör fastigheterna Social-, Försvars- och Handelsministern som är gulmarkerade i Stadsmuseets klassificeringskarta. Detta innebär att fastighet med bebyggelse är av positiv betydelse för stadsbilden och/eller av visst kulturhistoriskt värde. De tolv loftgångshusen bildar tillsammans en enhet och har i relationen till varandra och den rytmiska placeringen som den upplevs från Byälsvägen stadsplanehistoriska värden. Idetta är även gårdarnas utformning en del. Bagarmossen skola, på den angränsande fastigheten Kansliskrivaren, är till stor del grönmärkt i Stadsmuseets klassificeringskarta. Grön markering innebär att fastigheten har bebyggelse som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Större delen av Bagarmossen, bortsett från flerbostadshusen längs Byälsvägen, ingår i ett kulturhistoriskt värdefullt område, utpek

av Stockholm stadsmuseum. Bakgrunden till utpekandet är att Bagarmossen är ett av de främsta exemplen på den tidiga tunnelbanestadens utformning. Bebyggelsen kring Lagaplan, Bagarmossens centrum, består av lägre lamellhus och ett högt punkthus som markerar platsen i stadsbilden. Stadsplanen bygger till stor del på idén om grannskapsenheter. Flera bostadsområden i Bagarmossen har stora kulturhistoriska värden med en välgestaltad arkitektur med omsorgsfullt utformade detaljer. Områdena utgör väl ammanhållna enheter med såväl miljö- som karaktärsskapande värden, något som understryks av de för stadsbilden viktiga punkthusen.

Synpunkter på förslaget

Stadsutvecklingsenheten håller fast vid tidigare ställningstaganden och anser därmed att planförslaget med ny bostadsbebyggelse längs Byälsvägen är olämpligt och bör avstyrkas med tanke på områdets stadsplanehistoriska och arkitekturhistoriska värden. Den varierade tillkommande bebyggelsen bryter den genomtänkta rationaliteten och den repetitiva idén med den befintliga miljonprogramsbebyggelsen. Ernst Grönwalls betydelse som arkitekt bör även framhållas, särskilt i, de för området, identitetsskapande trapphusen vilkas skulpturala och repetitiva effekter går förlorade i planförslaget. En ytterlig negativ konsekvens blir att den öppna insynen mot gårdar och grönområden minskas avsevärt med tillkommande bebyggelse.

Utbildningsförvaltningen

Ärende

Planens syfte är att möjliggöra för nya bostäder inom längs Byälsvägen i Bagarmossen samt att utveckla och berika gaturummet och bebyggelsemiljön med tillskott av ny bebyggelse.

Utbildningsförvaltningens synpunkter

År 2016 godkände stadsbyggnadsnämnden Program för Bagarmossen och Skarpnäck. I programmet bedömdes att cirka 175 bostäder kunde placeras längs med Byälsvägen. I förslaget till detaljplan anges dock inte hur många nya bostäder som planeras. De 175 bostäderna i programmet finns med i utbildningsförvaltningens planering för kommande skolbehov i området. Om det blir fler bostäder än de som programmet omfattar kan det påverka skolplaneringen genom ett ökat behov av skolplatser. I övrigt har förvaltningen inga synpunkter på förslaget.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form.

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för del av Fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 samt Handelsministern 1 vid Byälsvägen i Bagarmossen. Planens syfte är att möjliggöra nya bostäder samt att utveckla och berika gaturummet och bebyggelsemiljön. Förändringen ska göras med hänsyn till den befintliga bebyggelsens kulturhistoriska värden och lindallén längs Byälsvägen ska bevaras i så stor utsträckning som möjligt.

Planförslaget innebär att varje fastighet kompletteras med två punkthus och ett lamellhus med loftgång. Lamellhusen placeras mellan de befintliga bostadshusens trapphustorn och därmed parallellt med Byälsvägen. Punkthusen placeras fristående i kvarterens hörn och i fastighetsgräns mot Byälsvägen. Bostadshusens entréer placeras mot två entrétorg inom respektive kvarter. Med detta strukturella grepp med bebyggelse delvis placerad i fastighetsgräns mot gatan kan man åstadkomma ett mer intimt gaturum, en rytm av rumsligheter längs gatan med möjlighet att överblicka befintlig bebyggelse och dess gårdar.

Skönhetsrådet har tagit del av planförslaget och bedömer, liksom Stadsbyggnadskontoret, att det går att komplettera kvarteren i fråga med ny bostadsbebyggelse. Rådet anser dock inte att det öreliggande förslaget tar tillräcklig hänsyn till den befintliga bebyggelsens karaktär och kulturhistoriska värde samt alléträden längs gatan. Trädplanteringen sträcker sig längs båda sidor av gatan i en dubbelallé och förslaget innebär att 13 av de 43 träden behöver tas bort för att kunna bygga de nya bostadshusen. Då alla alléer är skyddade genom ett så kallat generellt biotopskydd krävs dispens för att kunna hugga ner träd. Länsstyrelsen kan besluta om att ge detta om det föreligger särskilda skäl. Enligt rådet torde detta vara svårt att motivera i detta fall.

Enligt rådets uppfattning är förslagets punkthus förödande för upplevelsen av de befintliga trapphustornen. Dessa är bostadshusens mest utmärkande drag mot Byälsvägen och de bör även i fortsättningen vara tydligt avläsbara i gatumiljön. Skönhetsrådet anser därför att stadsbyggnadskontoret bör pröva en lösning där punkthusen tas bort och att varje kvarter i stället kompletteras med enbart lamellhus. D.v.s. med lameller placerades så att u-formade husstrukturer bildas i varje kvarter. Rytmiseringen av byggnaderna i gaturummet blir då också lugnare och mer i linje med områdets idag enhetligt utformade struktur. Rådet har förstått att trafikkontoret

inte planerar en upprustning eller förändring av Byälsvägen vilket inneburit att de föreslagna lamellerna inte kunnat utformas med entréer mot gatan. Rådet anser att entréer mot gatan i högre grad än den föreslagna lösningen med entrétorg i respektive kvarter skulle bidra till att göra gatan mer varierad och öka graden av upplevd trygghet. Byälsvägen bör därför i denna sträcka ingå i planförslaget. Rådet uppmanar således till fortsatt dialog med trafikkontoret i frågan.

Övriga remissinstanser

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall rekommenderar utsortering av förpackningar och tidningar då detta bidrar till att uppnå målen i stadens avfallsplan och miljöprogram. Eftersom sopsugen inte tar alla fraktioner rekommenderas det att även ha kompletterande miljörum för övriga fraktioner som föreslås i planbeskrivningen. Stockholm Vatten och Avfall vill uppmärksamma om att följa riktlinjerna kring kärthantering som finns i Projektera och bygg för god avfallshantering. Fastighetsägaren ska i enlighet med stadens lokala avfallföreskrifter möjliggöra omhändertagande av hushållens grovavfall och får ej hänvisa de boende till kommunens återvinningscentraler för att kunna lämna detta.

Stockholm Vatten och Avfall vill fortsatt uppmärksamma om att alla verksamheter som riskerar att släppa ut mer fett än vad normalt hushållsavloppsvatten innehåller måste ha en typgodkänd fettavskiljare installerad för att förhindra att fett släpps ut i avloppsnätet. Om lokaler placeras i bottenvåningen behöver angöring mellan kopplingspunkten och hämtfordonet beaktas för att undvika långa slangdragningar. Slangdragning över 10 meter bör undvikas för att upprätthålla god arbetsmiljö. Angöringsplatserna ska vara anpassade efter storleken på aktuella hämtfordon och anordnade så att hämtfordon inte blockerar övrig trafik. Angöringsplatserna ska också vara utformade så att hämtpersonalen kan stiga ur på ett säkert sätt. T.ex. kan en lastzon upprättas för att säkerställa att övrig trafik kan framföras även under hämtning. Backning ska ur trafiksäkerhetssynpunkt undvikas och får endast förekomma vid vändning med max en billängd, exempelvis genom en trevägskorsning. Stadens riktlinjer Projektera och bygg för god avfallshantering ska följas.

Observera att remissvaret endast berör avfallshanteringen.

Stockholm Exergi

Fjärrvärme/Fjärrkyla Distribution:

Stockholm Exergi har pågående arbeten med att primärkoppla lokalt sekundärnät. Dessa omkopplingar tar planerade fastigheter i åtanke.

Ellevio

Ellevio har en befintlig nätstation inom planområdet. Nätstationen omges av ett 11 kV och 0,4 kV elnät som försörjer närliggande befintlig bebyggelse. Nätstationen kräver ett E-område 10x10 m samt ett skyddsavstånd till bostadsbyggnad för det ljud som anläggningen genererar under drift. Ellevios bedömning är därför att nätstationen behöver flyttas, givet lokaliseringen av ny bostadsbyggnad framför nätstationen. Det är viktigt att en sådan lösning föregås av noggrann lokaliseringsdialog med avseende på alla de funktioner som behöver tillgodoses för den tekniska funktionen. För att bibehålla fullgod eldistribution förutsätts att flytt begränsas till högst ca 50 m från befintligt läge.

Genom de nya byggnadernas placering kommer ett antal servisledningar till befintliga byggnader söder om planområdet att behöva flyttas och ges nytt utrymme i kvartersmark. Kablarna måste även ges skydd av u- område till de delar de hamnar i annan fastighet än den som kablarna försörjer. Befintligt 11 kV och 0,4 kV elnät längs med Byälsvägen kommer i berörda delar behöva skyddas och omförläggas i anpassat läge i allmän mark när nya punkthus anläggs och andra markåtgärder till följd av planen påverkar kablarna. Ellevios nätlösning förutsätter att planens bebyggelse ansluts till fjärrvärme.

Det är viktigt att tillräckligt stora ytor i allmän mark reserveras för de utrymmen som krävs för Ellevios anläggningar. Särskilt vid nätstationen uppstår stora utrymmesbehov för de ledningsansamlingar som krävs för planens elförsörjning. Se också allmän information om nätstationer och ledningar i bilagor till yttrandet. Ellevio rekommenderar av mer långsiktiga elförsörjningsskäl att E- områden inte förses med begränsningsbestämmelser såsom prickad mark och byggrättskontur, eftersom nätstationer varierar i modell och utförande och kan skilja sig åt i exakta mått över produktgenerationer.

Ellevios områdesansvariga önskar information om effektuppgifter för den nya bebyggelsen samt för att förmedla nödvändiga åtgärder i elnätet för planens genomförande. Ellevio önskar även fortsatt bli kallade till ledningssamordning. Åtgärder i Ellevios befintliga anläggningar utförs efter beställning till Ellevio samt bekostas av beställare.

Hyresgästföreningen sydost
Sidhänvisningar enligt SBK:s samrådshandling.

2.1. Text saknas i innehållsförteckningen sida 3, varför? Hoppas att det tillkommer.

2.2. Planförslag (Sida 19 och Stockholms hems brev beträffande ”info” planer på fler bostäder i ditt område daterat 2021-11-15. I text anges 225 nya bostäder med fördelning 105 bostäder i loftgångshusen och 120 bostäder i punkthusen. Endast i lägenhetsstorlek anges 2 rum och kök med boyta om 35 m². Varför detta kategoriboende? Är det endast planerat för ungdoms-/studentboende? Har hänsyn tagits till framtida sociala konsekvenser?

2.3. Förtätning inom det föreslagna planområdet (sida 31). Det är av största vikt att en kulturmiljöanalys och en kulturhistorisk konsekvensanalys genomförs i näste skede.

2.4. Markradon. Vi förutsätter att nybyggnader utförs radonsäkra.

2.5. Gator och trafik (sida 37 & 38). Infart från Byälvsvägen – angoringsgata 3,5 m bredd? Hur klaras in- och utfart vid större brand etc. Uppstår inte kaos likt en liknande händelse nyligen? Har MSB och brandförsvaret lämnat yttrande? Besöksparkering – funktionshinder och dylikt saknas.

2.6. Teknisk försörjning (sida 28–30). Avfallshantering – miljörum. Tänk på att dessa rum kräver mekanisk till- och frånluft (fläktstyrda). Saknar ett kapitel under ovan 2.6. Nämligen rubriken ”Ventilation – Inomhusklimat”. Vilket ventilationssystem/luftväxling/filter/värmeåtervinning/styr-regler etc. som ingår i planerad ny bebyggelse. Kyld tilluft? Ett inneklimat med en behaglig temperatur och luftfuktighet är, liksom rätt belysning och luftkvalitet, mycket viktiga parametrar för att människor ska trivas i sitt boende. El-laddningsuttag – bilar. Är det tänkt att kompletteras ett antal uttag i befintliga garage? Ny punkt/beträffande återvinning av energi i spillvattnet. Ett av de sätten att arbeta hållbart med värdeskapande fastighetsförvaltning är att återvinna så mycket som möjligt av byggnadens energi. Det gäller även för bostadsfastigheter med avseende på EU:s nya gröna taxonomi. Det finns ett svenskt system (Evertherm.se), där återvinns normalt mer än 90 % av den värmeenergi som lämnar byggnaden i spillvattnet, som kan återanvändas för uppvärmning 10-20 gånger om.

2.7. Tekniska frågor (sida 42). Räddningstjänst. Efterlyser en redogörelse för hur åtkomst och uppställningsplats för brandfordon har säkerställts? Se även yttrande under punkt 2.5.

3. Vi emotser svar/synpunkter på punkterna 2.1–2.7.

Hyresgästföreningen Byälvan

Vi har inte fått veta något om detta projekt förrän det kom upp information i portarna i mitten av december. Där fanns det uppgift om att en modell av nybyggnationen skulle finnas på biblioteket i Bagarmossen men den fanns aldrig där. Det enda sätt som det gick att se hur byggförslaget såg ut, var digitalt som inte alla boende kan komma åt.

Efter önskemål från boende hade vi ett kort informationsmöte den 20 december och ytterligare ett möte där boende fått framföra sina funderingar och farhågor den 8 januari. Mellan dessa möten har flera boende kontaktat oss personligen eftersom de inte vill delta på möten på grund av pandemin. Detta dokument är en sammanställning från det senaste mötet.

Vi tänkte följa ordningen i innehållsförteckningen men eftersom det inte finns någon skapar vi vår egen ordning.

1. Planen att enbart bygga 225 2-rumslägenheter fyller inte på något sätt behovet i Bagarmossen där det saknas större lägenheter. Den befintliga bebyggelsen på båda sidorna av Byälvsvägen kommer att påverkas under hela byggtiden, cirka 5 år, genom bullerstörningar. Kommer dessa störningar att hålla sig inom tillåtna gränser? Finns det inräknat i projektet att boende kan få reducerad hyra under byggtiden eller erbjudas ersättningsbostad?
2. In- och utfarten till och från Bagarmossen är känd för hög belastning vilket medför köbildning. Detta innebär stora svårigheter för utryckningsfordon redan nu. Vid ökad befolkning kommer dessa problem att bli än värre. Det ser inte ut som om det är planerat någon ökad kapacitet som kan svälja den ökade trafiken. Det måste finnas utrymningsvägar och en utfart räcker inte. Har MSB och Stockholms Brandförsvar kontaktats för bedömning av effekten av nybyggnaden? Det kommer dessutom att byggas 3 500 bostäder i ett annat område i Bagarmossen.
3. Parkeringsplatserna ute kommer att minskas samtidigt som boendeantalet ökar och det kommer att innebära att de få

platser som kommer att finnas kvar ska räcka till både hemtjänst och besöksparkering. Det medför att det är svårt att säkerställa parkeringsplats för besökare vilket kan innebära social isolering för boende. Vid akuta besök kommer detta nödvändigtvis att medföra olagliga parkeringar.

4. Enligt samrådshandlingen har "befintlig bebyggelse gulklassats av Stadsmuseet som har bedömt att bebyggelsen har positiv betydelse för stadsbilden och/eller har visst kulturhistoriskt värde". Vi skulle vilja veta hur Skönhetsrådet ställer sig till den föreslagna nybyggnationen som kommer att förändra området totalt. I den befintliga bebyggelsen finns en tanke med att huskropparnas placering ger optimala ljusförhållanden till alla lägenheter. Placeringen av de planerade loftgångshusen och punkthusen kommer att förstöra tanken med de långsgående loftgångshusen och förändra ljusförhållanden både för norra och södra sidan.

Förslaget att bygga in gårdarna kommer att ge en känsla av instängdhet och försämma den psykosociala miljön. Den frågan borde bli föremål för en separat utredning. Förslaget om att de nya loftgångshusen ska dela hiss och utgång med de befintliga husen är illa genomtänkt. Belastningen på hissarna är hög redan idag. Hissarna står ofta stilla och handikappade kan inte komma ut. Stockholms hem har blivit anmodade att säkra utrymning genom att bygga brandtrappor på de befintliga loftgångshusen. Vi har inte hittat något om hur utrymning är planerat för de nya husen. Ska de boende där, genom att de inte har egen utgång, tvingas använda de befintliga brandtrapporna? Kommer brandfordon att kunna ta sig in på gårdarna? Vid en brand kan det vara viktigt att fler brandbilar kan komma fram (se bilagorna). Den 3 januari 2022 hade vi en brand i ett av garagen och 6 brandbilar, en robotbil, 2 ambulanser och polisbilar tog stort utrymme. Finns det utrymmet efter ett eventuellt nybygge?

5. Eftersom det bara kommer att byggas små lägenheter är risken stor att de blir genomgångsbostäder. Detta kan innebära högre förslitning på ett område som är välbevarat trots sin ålder. När området var nybyggt på 60- och 70-talen var de sociala problemen stora men efter stort engagemang från boende har området blivit föredömligt lugnt och tryggt.

Med ökad befolkning är det stor risk att det arbetet varit förgäves.

6. Vi vill här lämna ett förslag på en plats som är lämpligare att bygga på (och som inte kommer att försämra för omringboende) mitt emot Stadsrådsvägen 44. Tidigare låg där en provisorisk byggnad för en förskola. Hyresgästföreningen är inte emot nya lägenheter!
7. Området byggdes med gångtunnlar som skulle göra det säkert för barn att röra sig fritt i området. Den föreslagna planeringen av hopbyggda huskroppar innebär att barn (och vuxna) kommer att röra sig utanför huskropparna mot gatan. Det innebär stor olycksrisk eftersom sikten där blir dålig.
8. Vi utgår från att befintlig bebyggelse inte får höjda hyror.
9. Sammanfattningsvis anser vi att förarbeten och presentation av projektet har mycket stora brister som vi har påtalat ovan. Vi anser därför att nybyggnationen som den presenteras inte bör genomföras. Vi kommer dessutom att skicka in namnlistor från boende. Vi anser att det är förvånande och olyckligt att projektledaren inte är tillgänglig de sista dagarna före sista datum för inlämnande av synpunkter på förslaget. Lokala Hyresgästföreningen har haft problem med att ge information till våra medlemmar (över 500) och boende i området eftersom vi fått söka informationen på egen hand.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Se fastighetsförteckning

Sakägare 1

Förbättringsförslag avseende ljud och trafikmiljö.

Ljudnivåer:

Så vitt jag kan förstå har inga beräkningar gjorts huruvida den tänkta förtätningen påverkar redan befintlig bebyggelse på andra sidan Byälsvägen. Det vill säga på sidan med ojämna nummer. Mitt antagande är att ljud från trafiken kommer att studsas mellan fasaderna och öka ljudnivån, i vart fall den störande tiden, i de lägenheter som har fasad och fönster mot vägen. Betänk att de är byggda med andra material och med en annan byggstandard samt att trafikflödet ständigt ökar. Den trafik som normalt stör mest är när bussar bromsar in för hållplats, står stilla på tomgång och sist då de accelererar då de kör iväg. Jag har ett förslag som minskar just

detta ljud och dessutom ökar trafiksäkerheten på Byälsvägen. En åtgärd som borde göras vare sig det blir förtätning eller inte. Genom att flytta busshållplatserna så att de ligger ovanför/på de gångtunnlar som finns på vägen så finns inga fasader som ljudet studsar mellan.

Trafikmiljö:

Bygg eller placera prefabricerade trappor ner till gångtunnlarna, minst en på ömse sidor av vägen. På så sätt minskar antalet personer som väljer att gå över vägen. När Bagarmossen och Byälsvägen byggdes planerades det så att man skulle kunna välja tunnlar under vägar. Det valet finns ju också nu men då de flesta som går över på vägen gör det då de går till och från bussen. Antalet gångtunnlar under Byälsvägen är tre till antalet och alltså lika många som hållplatserna, det finns en fjärde tunnel vid cirkulationsplatsen Sockenvägen Byälsvägen men den är inte i spel i detta resonemang men trappor till Byälsvägen vore ändå rätt. För att också få ner den faktiska hastigheten på Byälsvägen krävs någon ändrad form på vägen då den idag inbjuder till mycket höga hastigheter, främst kvällen och nattetid upplevs trafikbuller från bilar och motorcyklar som mycket störande av nattsömn. Den nu aktuella placeringen av busshållplatserna, särskilt den vid 135 som ligger nära fasaden och flera sovrum, är dessutom störande då det särskilt nattetid förekommer högljudda samtal och annan störande verksamhet i och runt busskuren, så som bankande, rökning och urinerings.

Sakägare 2

Med anledning av att Stockholms hem planerar att bygga 9 stycken hus med enbart 2 rums lägenheter utmed Byälsvägen i Bagarmossen, så har undertecknad hyresgäst följande synpunkter:

- Eftersom det enbart ska vara 2 rumslägenheter så innebär det att det inte är familjer som flyttar in – är det då ungdomslägenheter?
- Eftersom husen ska kopplas samman med gemensam entré samt att man har tidigare informerat om att det ska byggas en brandtrappa i husens södra del –

Konsekvensen: Om det är ungdoms eller yngre vuxna som kommer att flytta in i dessa tvårummare så får det en konsekvens att det kommer springas på loftgångarna då man sätter en cigg/eller en sko i brandtrappans lås då man ska ha fest för att låta sina kompisar komma in och då ska de transporteras via loftgången in till nya husdelen. Det hjälper inte att ha porttelefon som idag då vi har varit med om att folk inte har kopplat sina telefoner till porten utan man står och ringer på grannarnas porttelefon – ”jag glömde nyckeln” ”min kompis har inte telefon” mm.

- Våra uppskattade gästparkeringar kommer att försvinna – dessa är unika idag där alla kan få besök av långväga gäster som kan parkera i lugn och ro och inte hålla på att leta gatuparkering.
- På er hemsida så skriver ni att det ska bli ett grönare område – hur har ni tänkt det? Det framgår inte – grönare kan det bara bli om ni låter bli att bygga husen och plantera mer.

Summering av ovan: Byälsvägen är redan ett socioekonomiskt skört område, vilket kommer att öka om dessa byggen genomförs. Separata hus så att befintliga hyresgäster inte kommer att störas av detta spring som det kommer bli över loftgångarna på grund utav den planerade brandtrappan i södra delen. Sedan finns det en massa andra frågor – tex när man har nybyggen så brukar hyrorna vara höga – det innebär om det är ungvuxna som flyttar in så har de inte alltid någon hög ekonomi utan då kanske delar lägenheten med en eller två kompisar vilket kommer innebära mer spring och framför allt när det är fester – dvs spring över loftgången för att komma in i andra delen av huset. Hur kommer det här att påverka befintliga hyresgästers hyror?

Vi saknar att Stockholms hem inte har kontaktat oss hyresgäster för att informera mer om detta utan man smög in ett litet informationsblad i våra brevlådor (som många hyresgäster inte har uppfattat att de har fått). Undertecknad hyresgäst anser att först och främst så måste Stockholms hem göra en konsekvensanalys socioekonomiskt för befintlig befolkning vid Byälsvägen samt att husen om de uppförs skall vara separata.

Sakägare 3

Jag är boende på Byälsvägen och efter att ha tagit del av utredningarna för nybyggnationen på Byälsvägen har jag tre synpunkter på planerna. Bottenvåningen på de befintliga låghusen borde ansluta till uteplatser ut mot Byälsvägen. Detta skulle skapa en mer social inramning, fler ögon mot gatan samt ge balans till den nya bebyggelsens bottenplan. En relativt enkel lösning som ger de boende stort inflytande. Den långa cykelvägen som löper längs med skolan och fotbollsplanen skulle kunna aktiveras med permanenta och semi-permanenta marknadsställ för loppisar och marknader. Det skulle kunna ge platsen en identitet som knyter samman Byälsvägen med resten av Bagarmossen. Bagarhuset borde aktiveras på ett bredare och mer öppet sätt så att en positiv och konstruktiv lokal identitet kan ligga till grund för den stora förändring som nybyggnationen kommer att innebära för närområdet.

Sakägare 4

Överklagan mot nybyggnation i närhet till Handelsministern på Byälsvägen i Bagarmossen. Överklagan mot nybyggnation på Byälsvägen i Bagarmossen i sin helhet. Det finns planer på förtätning / nybyggnation som kommer försämra livskvalitet för boende i området, med tanke på hur mycket mark det finns att bygga på bör detta projekt som Stockholmshem planerar avslås.

Sakägare 5

Jag vill börja med att skriva att jag över lag är positiv till att det byggs på Byälsvägen. Jag har dock några synpunkter om bygget:

1. Bygget beskrivs som en "stadsgata", ändå saknas helt lokaler i bottenplan vad jag kunnat utläsa från planerna. Jag hade önskat lokaler för till exempel gym, restaurang, café och liknande i bottenplanen på ett/flera av husen för att åstadkomma denna stadskärna som beskrivs.
2. Höjden på huset och dess påverkan på dagsljus. vi bor i bottenplan tvärsöver gatan. 5 våningar på motsatt sida kommer inte bara innebära ännu mer insyn till oss utan också påverka dagsljuset. Under vintermånaderna kommer solljuset inte nå in till oss över huvud taget (se bifogade bilder tagna från vår övervåning). Tre våningar vore en lämpligare höjd och skulle få södra och norra sidan av Byälsvägen att smälta ihop mer.
3. Buller. Det skrivs i handlingarna att det är en bullrig plats och att åtgärder för att reducera buller i de nybyggda lägenheterna kommer vidtas. Vi som bor i de befintliga låghusen bor redan i detta buller, helt utan åtgärder för att minska detta. Vi har gamla skalliga tvåglasfönster och varje buss som passerar låter som de är inne i våra sovrum. Vilka bullerreducerande åtgärder planeras för befintliga boende? Min farhåga är att med hus tvärs över gatan så kommer ljudet studsas och påverka oss ännu mer.
4. Ökad belastning på redan hårt ansträngda vägar och kollektivtrafik. Såväl Sockenvägen som tunnelbana är hårt belastade under rusningstrafik. 300 nya lägenheter kommer belasta dessa ytterligare. Finns planer för hur detta ska hanteras? Det ultimata hade varit att bygga en bilväg mellan Skarpnäck och Bagarmossen för att möjliggöra fler vägar ut ur området.
5. Estetik/material. På de bilder man kan se ser husen vita ut. Det kommer skära sig och sticka ut markant mot de beigea och röda teglet på befintliga byggnader. Jag hoppas verkligen att det bara är missvisande illustrationer.
6. Storleken på bostäder. Vad jag förstått är det enbart tvåor som planeras. På alla bytessidor för hyresrätter efterfrågas

till största del större lägenheter. Skulle istället större lägenheter, framför allt 3–5 rok, byggas skulle mindre lägenheter i det äldre beståndet bli lediga vilket väl vore bättre för målgruppen som eftersöker tvåor. Ingen som egentligen bor för stort i en större lägenhet i äldre bestånd kommer heller flytta till dessa då månadskostnaden kommer vara för hög. Att få tag på en stor lägenhet i Stockholmsförort idag är i det närmaste omöjligt, speciellt eftersom det som det byggs absolut mest av är just 2or. Jag anser därför att i alla fall en del av de planerade lägenheterna bör vara större lägenheter.

Sakägare 6

Såg ritningarna för husen på Byälsvägen är tänkte att byggas. Jag blir både ledsen och upprörd över hur ni tränger in människor i små utrymmen. Det finns bättre lämpade platser än den lilla plätten på Byälsvägen. Har ni tagit i beaktning att vid en eventuell evakuering så kommer många människor bli både skadade och kanske dö. När panik bryter ut på den trånga utan kan ni tänka vad som händer.

Bagarmossen har bara en väg in / ut, den går igenom Byälsvägen, det kommer bli stora problem för utryckningsfordon att ta sig fram. Den psykiska hälsan i samhället försämras mer och mer, människor är redan instängda och deprimerade, att stänga in människor på detta sätt som bygget kommer göra, kommer leda till än mer psykisk ohälsa pga trång bebyggelse och instängdhet. Människor behöver både natur och dagsljus. Allt detta tas ifrån människor som bor i det utsatta området. Varför bygger man inte ut vid Bergholms skolan bakom Bagarmossen tunnelbana, där finns död yta. Heron City är bara berg, bygg ut längst det stråket samt många andra platser. Men bygg inte in människor, för det kommer leda till mer ohälsa och även mer kriminalitet, osäkerhet och ren fara om något skulle hända och man måste evakuera. En bagisbo sedan 33 år.

Sakägare 7

Var finner jag en måttsydd ritning på dom nya husen så man kan se på plats hur det kommer att se ut?

Sakägare 8

Med anledning av att Stockholm Hem planerar att bygga 9 st hus med enbart 2 rums lägenheter utmed Byälsvägen i Bagarmossen, så har undertecknad hyresgäst följande synpunkter:

- Eftersom det enbart ska vara 2 rumslägenheter så innebär det att det inte är familjer som flyttar in- är det då ungdomslägenheter?

- Eftersom husen ska kopplas samman med gemensam entré samt att man har tidigare informerat om att det ska byggas en brandtrappa i husens södra del -

Konsekvensen: Om det är ungdoms eller yngre vuxna som kommer att flytta in i dessa tvårummare så får det en konsekvens att det kommer springas på loftgångarna då man sätter en cigg/eller en sko i brandtrappans lås då man ska ha fest för att låta sina kompisar komma in och då ska de transporteras via loftgången in till nya husdelen. Det hjälper inte att ha porttelefon som idag då vi har varit med om att folk inte har kopplat sina telefoner till porten utan man står och ringer på grannarnas porttelefon - "jag glömde nyckeln" "min kompis har inte telefon" mm.

- Våra uppskattade gästparkeringar kommer att försvinna - dessa är unika idag där alla kan få besök av långväga gäster som kan parkera i lugn och ro och inte hålla på att leta gatuparkering.
- På er hemsida så skriver ni att det ska bli ett grönare område hur har ni tänkt det? Det framgår inte - grönare kan det bara bli om ni låter bli att bygga husen och plantera mer.

Summering av ovan: Byälsvägen är redan ett socioekonomiskt skört område, vilket kommer att öka om dessa byggen genomförs. Separata hus så att befintliga hyresgäster inte kommer att störas av detta spring som det kommer bli över loftgångarna på grund utav den planerade brandtrappan i södra delen. Sedan finns det en massa andra frågor - tex när man har nybyggen så brukar hyrorna vara höga - det innebär om det är ungvuxna som flyttar in så har de inte alltid någon hög ekonomi utan då kanske delar lägenheten med en eller två kompisar vilket kommer innebära mer spring och framför allt när det är fester - dvs spring över loftgången för att komma in i andra delen av huset. Hur kommer det här att påverka befintliga hyresgästers hyror?

Vi saknar att Stockholms hem inte har kontaktat oss hyresgäster för att informera mer om detta utan man smög in ett litet informationsblad i våra brevlådor (som många hyresgäster inte har uppfattat att de har fått). Undertecknad hyresgäst anser att först och främst så måste Stockholms hem göra en konsekvensanalys socioekonomiskt för befintlig befolkning vid Byälsvägen samt att husen om de uppförs skall vara separata.

Sakägare 9

När man bygger fler bostäder måste man bygga fler parkeringsplatser. Här bygger man bort befintliga p-platser och hänvisar till garagen i området. Det är ytterst tveksamt att dessa

räcker till för de boende. Dessutom: var skall besökande parkera? Redan detta problem måste väl innebära att projektet stoppas. Att bygga enbart hyresrätter och dessutom likadana lägenheter (2 rok) innebär en ökad segregation. Området har länge varit problemrikt och detta riskerar att förvärras. För att undvika detta bör man blanda hyresrätter med bostadsrätter och dessutom bostäder med olika storlek. Av dessa skäl hoppas jag att projektet inte genomförs eller i vart fall modifieras rejält.

Sakägare 10

Jag bor här med min sambo, min 2,5 åriga dotter och väntar ytterligare ett barn under våren. Vi trivs väldigt bra i vår lägenhet. Det är dock ibland en utmaning att bo på loftgång och ha grannarna så nära inpå dotterns sovrumsfönster och vårt köksfönster. Eftersom vi är första lägenheten på loftgången passerar grannarna till de fem övriga lägenheterna vår lägenhet för att nå sina. Vi bor därutöver på första våningen och därmed är vår lägenhet ganska mörk. Speciellt på loftgångssidan där loftgången över oss skymmer ljusinsläppet. Det finns dock andra kvaliteter som väger upp denna placering. Vi har, till skillnad från flera av våra grannar, ett fönster i badrummet som gör att vi får in dagsljus där. Vi också gården på båda sidor av huset och uppskattar både grillplatserna och lekplatsen utanför oss. Mina synpunkter på det planerade bygget är följande:

- Utifrån de skisser som finns tillgängliga på stadens hemsida (både 3d-modellen och den som visar boendemiljön mer detaljerat) ser det ut som att ett av de nya husen som byggs mellan hus 14 och 16 kommer att byggas ihop med vårt trapphus, och att det kommer byggas en kort loftgång utanför vårt badrumsfönster. Detta innebär inte bara att vi kommer få ökad insyn i vår lägenhet och ett markant minskat ljusinsläpp utan även att vi kommer behöva dela trapphus med många fler människor. Jag vill verkligen betona att vi som bor i ett loftgångshus redan har våra grannar tätt inpå. I beskrivningarna av projektet lyfts det fram att bygget kommer öka tryggheten för oss boende. Jag vill tvärtom framhålla att fler människor i trapphuset och på vår gård skulle öka otryggheten.
- Det är flera byggprojekt planerade i Bagarmossen för ungefär samma period och det finns endast en väg in i Bagarmossen. Som boende blir jag oroad över framkomligheten. Idag har vi haft en brand i ett av garagen på Byälvsvägen. Hur kommer framkomligheten för utryckningspersonal att se ut under byggperioden då de nya husen kommer ligga så tätt inpå vägen? Är det så klokt att starta alla dessa byggprojekt vid samma tidpunkt? Vore det inte bättre att avvakta och se vad konsekvenserna av fler boende i området kommer innebära för samhällsservicen i

stort? Processen i de övriga byggena har ju kommit betydligt längre. Med tanke på alla dessa byggprojekt blir jag också oroad över ljudnivån i Bagarmossen överlag, och specifikt i vårt område runt Byälsvägen för de kommande åren.

- Om det nu nödvändigtvis ska byggas på redan tätbebyggda Byälsvägen är det totalt uppåt väggarna att bygga endast tvåor. Om staden och Stockholms hem vill bygga för framtiden och för oss som lever här borde ni överväga att blanda storleken på lägenheterna. Här behövs det treor och framför allt fyror!

Sakägare 11

Bor på Byälsvägen nr 14 vart har ni tänkt att vi samt besökare ska parkera? Mina barn har småbarn och att åka kollektivt är inte ett alternativ speciellt med tanke på covid 19. 75 lediga platser i garage räcker inte på långa vägar. Av 300 nyinflyttade kommer säkert hälften ha bil. Eller ska vi få tillstånd att parkera på Byälsvägen igen?! Undrar även om p platser för funktionshindrade vart finns dessa som ska finnas 25 meter från porten enligt lag. Förstår att det behövs lägenheter men parkeringen är redan ett problem här något som borde ha tänkts på. Varför inte bygga garage under de nya husen?!

Sakägare 12

Jag ser tyvärr flera stora risker för försämrad boendemiljö med den nuvarande byggplanen. Först och främst att ljudnivån på innergårdarna kommer bli mycket störande. Redan idag är ljudnivån hög, från vägen men mest från innergårdarna, främst under vår- och sommartid från snack, skrik och stoj sent in på nätterna. Isoleringen i husen är dålig och vi besväras redan idag av allt ljud, det kommer garanterat öka då tvärhuset kommer isolera gården ytterligare så ljud stutsar desto mer.

En annan risk är att ljuset som faller in under eftermiddagen och kvällen i vardagsrum och sovrum (som vetter mot innergården) kommer blockeras delvis eller helt. Ljusinsläppet är det bästa med att bo i vår lägenhet och det kommer ju då förändras betydligt. Vi lever i ett land där det är mörkt halva året, vilket gör det avgörande att kunna få ljus in i lägenheten. Att minska ljusinsläppet är en betydande försämring av livskvalitén för boende på Byälsvägen. För boende både i höghusen och för boende på andra sidan Byälsvägen i låghusen, de kommer snuvas helt på dags-och eftermiddagssolen. Detta finner jag väldigt anmärkningsvärt att ni i samband med byggplanen inte har tagit hänsyn till. När området byggdes så ställdes ju höghusen på tvären just för att låghusen också skulle få ljusinsläpp, er plan går ju helt emot den ursprungliga planen.

Ytterligare risk är att insynen ökar. Idag är det redan mycket insyn i vår lägenhet som är en kantlägenhet mot gatan (första lägenheten från trappuppgången). Enligt den nya planen kommer ytterligare loftgångar ligga mellan de två befintliga husen. Detta kommer utan tvivel göra att alla som går längs med nya loftgången kan titta rakt in i vårt sovrum. Vi kommer inte kunna ha fönstret öppet (att ha vanliga gardiner dagtid och sedan rullgardin nattetid) utan vi kommer behöva ha insynsskydd även på den sidan under hela dagen. Vi måste redan idag ha insynsskydd i köksfönstret och sovrumsfönstret som vetter mot vår loftgång. Det känns inte alls bra, kommer bli som att bo i ett akvarium och för att förhindra detta kommer vi bli tvungna att stänga ute ytterligare ljus (än det som nya huskroppen redan kommer skymma). Hur har ni tänkt här? Inte har ni tänkt på oss boende i alla fall det kan jag konstatera. Detta gäller alla lägenheter som ligger första på loftgångarna i nuvarande hus. Vi vill gärna byta mot en större lägenhet, min oro är att det kommer bli mycket svårt för oss att byta vår lägenhet genom byteskon, för vem vill ha insyn genom alla sina fönster? Ingen...

Andra faktorer som försämrar boendestandarden för befintliga boenden men som även innebär dåliga villkor för de tilltänkta nya boendena är ju att vi ska dela på befintliga hissar (som redan idag är i dåligt skick). Vid flertalet gånger har jag fått ringa jouren för att inte hissarna fungerar, vi har fler rullstolsburna personer boende i våra hus och de är beroende av att hissarna fungerar. Även sopnedkastet ska delas vilket ni då verkligen bör se över. För på källarvåningen stinker och läcker det ofta från soprummet redan idag, det bör definitivt renoveras och ordnas med och speciellt om det ska bli fler boenden som dagligen ska nyttja sopnedkastet. Angående storleken på planerade bostäder. Jag finner det märkligt att det endast planerats för små lägenheter, 2: or. Detta öppnar upp för ytterligare trångboddhet i området som redan är stor, många familjer trängs redan i för små lägenheter i området. Det finns stor brist på 4: or och 5: or i Bagarmossen, inte på små lägenheter. Är det inte behovet som ska styra? Att bygga små lägenheter löser inte trångboddheten bland familjer. Om tanken är att yngre människor eller singelhushåll är målgrupp för inflyttning ger det också grogrund för oro gällande ökad ljudnivå och stök på innergårdarna. Om nya husen byggs kommer stort behov av isolering av de gamla huskropparna finnas.

Ytterligare en sak att upplysa er om är att lägenheterna är väldigt varma under sommaren, vi kan inte sova utan att ha både fönsterluckor och balkong öppna. Det är dålig ventilation i befintliga hus och vi kompenserar det med att öppna upp. Om nya

huskroppar byggs och stänger inne luften på gårdarna kommer sämre luftströmning vara tillgängligt för att kompensera den bristfälliga ventilationen.

Ni skriver att den nya byggnationen kommer öka det gröna och trivseln i området. Hur då? Flertalet träd ska huggas ner, ljusinsläppet minskar, ljudnivån ökar, insynen ökar och området blir ytterligare ghettoiserat i och med minskade ytor mellan husen! Jag är för att det byggs mer lägenheter i Stockholm men varför ska det byggas där det redan är trångt mellan husen? Ni har inte heller planerat in några sociala lokaler som butiker, caféer, gemensamma utrymmen, tvättstuga eller föreningslokal. I nya områden byggs det nu för tiden nästan alltid lokaler för verksamheter som ökar trivseln och tryggheten i bostadsområdet men Byälsvägen ska förbli ett miljonprojekt utan stadsliv enligt er befintliga plan. Det finner jag trist och tråkigt. Ni vet väl att det finns problem med narkotikahandel och annat i området. Att då göra innergårdarna ännu mer insynsskyddade gynnar inte detta. Att inte bygga in socialt liv i området som skulle kunna bidra med liv och rörelse i positiv bemärkelse på våra gator och få undan oönskad verksamhet är en miss, enligt mig.

Listan kan göras längre, gällande garageplatser, gästparkering som försvinner mm, men det får räcka. Jag vill bara tillägga att när jag först fick nys om dessa byggplaner tänkte att det kunde vara något bra för vår gata, att det skulle modernisera, öka attraktionen till området, få bort ghettostämpeln, bidra med positiv rörelse och liv etc. Men efter att ha tittat på er plan har jag förstått att nackdelarna helt klart undanröjer alla tankar om förbättring tyvärr. Jag tycker inte om att behöva sända ett mejl med alla dessa punkter, men eftersom ni inte tar hänsyn till oss boende så blir jag inget annat än tvungen att göra min röst hörd. Hoppas att ni tar till er och verkligen ser att de faktorer som jag lyfter är faktiska.

Sakägare 13

Jag som skriver detta bor på byälsvägen 26. Jag läste om projektet och anser att ny byggnad tätt intill våra hus medför en klar försämring för oss som bor här på alla möjliga plan. Jag är starkt emot projektet och tillsammans med många grannar vill stoppa det.

Sakägare 14

Som boende på Byälsvägen vill jag lämna mina synpunkter på den föreslagna nybyggnationen där. Det finns många saker att beakta, inte minst när det gäller brandsäkerhet och eventuell utrymning/evakuering. Den 3 januari i år utbröt en brand i garaget Byälsvägen 32–36. Branden kunde tämligen snabbt begränsas och släckas eftersom brandförsvaret hade gott om plats för sina fordon,

manskap och utrustning. Om den föreslagna nybyggnationen blir av blir det inte lika lätt att komma in med och ställa upp flera brandbilar. Det känns inte heller särskilt tryggt att man har tänkt bygga för tre av gårdarna mot gatan. Skulle det utbryta brand i någon lägenhet där skulle de boende kunna sitta illa till.

De föreslagna punkthusens placering tycker jag är en trafikfara. På ritningarna ser de ut att ligga väldigt nära gatan vilket kan innebära en risk om t.ex. ett barn springer ut från en av gårdarna. Detta gäller särskilt det punkthus som är tänkt att ligga i början av Byälsvägen, alltså där vägen svänger. Där kommer sikten att vara väldigt skymd för bilister.

Ett annat bekymmer är att det försvinner ett stort antal parkeringsplatser. Jag har själv inte bil och vet inte hur tillgången till lediga garageplatser ser ut men om alla som i dag står på parkeringarna nu ska flytta ner i garagen, kommer platserna där att räcka till?

I planbeskrivningen kan man läsa på flera ställen att man vill "öka tryggheten" i området. Jag har bott här i bara fyra år men jag har aldrig känt mig otrygg någonstans i Bagarmossen. Jag känner inte igen detta. Tvärtom tycker jag att det är en vänlig och trevlig stämning här. Så varför detta argument om att öka tryggheten?

Jag vill också ta upp den arkitektoniska sidan av saken. Det här området har ritats utifrån en genomtänkt plan, i alla fall är det vad jag ser när jag tittar på husen och dess placeringar i landskapet. Man har tänkt på väderstreck och hur husen ligger i förhållande till varandra, att det finns ljus och luft mellan husen, att det finns utrymme för människorna som bor där. Det står ju också i planbeskrivningen om detta och att "samtliga fastigheter norr och söder om Byälsvägen har gulklassats av Stockholms stadsmuseum". Gårdarna är fyllda med grönska, där finns lekplatser och platser för samvaro. Och längs gatan sträcker sig en stilig lindallé. Om man genomför den föreslagna byggnationen kommer lindarna på södra sidan att försvinna och allén är borta. Och hela tanken med området är också borta.

Jag vet att det behövs fler bostäder i Stockholm. Vad jag däremot inte förstår är varför 40 000, av totalt 45 900, nya bostäder ska uppföras i söderort. Det är en väldig massa bostäder just i söderort. Kommer servicen att räcka till för alla dessa nya inflyttare? Butiker, skolor, förskolor, vårdcentraler, kommunikationer? Och hur har man tänkt fördela de resterande 5 900 bostäderna? Det verkar finnas områden som är helt undantagna. Någon sorts immunitet?

Man kommer att bygga en massa bostäder vid Bergholmen där man har rivit skolan. Det är bra. Där bygger man ju ett helt nytt område och har chansen att planera det på ett bra och sammanhållet sätt, precis som man gjorde när man planerade Byälsvägen. Satsa på sådana projekt i stället för att fuska bort befintliga områden.

Sakägare 15

1. Bygget borde stoppas helt. Pga trafiken till och från vår enda väg ut från orten som kommer att bli fruktansvärd, vilken den redan är vid vissa tider. Trafiken kommer att bli än mer hysteriskt under tiden för byggets gång. Här borde man väl ta kontakt med Civildförsvaret som har ett ansvar, vid typ, en orts utrymning vid allvarlig händelse, att den ska kunna förlöpa utan stopp och obehag. De kan stoppa byggen om de ser att risken ej kan elimineras. Ljud och buller går ej heller att undvika, utan det kommer att bli ett stort obehag för oss alla på Byälsvägen för det är så himla tätt inpå de hus som vi redan bor i.
2. Man borde verkligen kräva att en ny väg in och ut från Bagarmossen först, innan man ska kunna få bygga inom området.
3. Bygget borde bara ha punkthus och kanske ska de nära våra kurvor i början o slutet av Byälsvägen stoppas helt oavsett resten. Pga sikt, eftersom trafiken kommer att öka väsentligt både under och efter byggnationen. Vid punkthus friläggs lite yta runt omkring dem vilket blir bättre för miljön vad det gäller ljudnivå/buller och vind. Byggs bara punkthus, slipper det se så instängt ut och det nya husets grannar kommer att störa mindre och där uteplatser redan finns får de en bättre miljö. Vid punkthus kommer dessutom all form att fordon ha en bättre väg in och ut från gårdarna, oavsett om det är brandkår, möbeltransporter etcetera. Punkthus gör att man slipper bygga ihop dem med tidigare byggnation o en hel del obehag minimeras.
4. Garage – kommer återigen bli ett föremål för diverse skador. Just nu fungerar det väldigt bra och det är sällan något om någon skadegörelse.
5. Källarkontoren – kommer att få fler besökare, det blir lite som garagen. Önskvärt vore att de inte kan gå från garaget till källarkontoren.
6. Punkt 3 och 4 är erfarenheter utifrån vad som i stort sett som händer vid alla nybyggen. Kamerabevakning eller annan form av bevakning kommer säkerligen bli önskvärt.
7. Vilka kommer dessa bostäder gå till?? Hört att det bara ska vara 1:or och 2:or och det betyder oreda redan från början.

- Lägenheterna kommer att bli genomgångsbostäder. Vilket gör punkter 3, 4 och 5 än viktigare att försöka tygla.
8. Gäst parkeringar måste till, att bygga så många hus och att folk inte ska kunna besöka oss är till att stänga in oss. Räcker gott och väl med Covid. Vi som redan bor här får inte en enda fördel av bygget, inte en enda! som sagt tvärtom, Varför inte bygga där dagiset låg?? Vid gula kiosken?

Kommer de att påverka hyrorna?

Viktigaste frågan är väl ändå den respektlöshet som Stockholms hem visat sina boende. Detta i en tid då vi kommer att påverkas av bara negativa konsekvenser. Att sedan den ansvarige, inte ens är med på mötena som Hyresgästföreningen har kallat till är en skam i sig. Detta borde också tas med i alla kontakter som ni har åt alla håll. Som ett sätt att dölja och gömma, de vet att bygget är oerhört negativt för oss.

Sakägare 16

Höjden på husen är för hög – både ur gårdssynpunkt och från vägen. Om hissen skall delas med nya hus måste hissarna förbättras avsevärt inte minst ur driftsynpunkt – det är en skam att rullstolsburna måste vänta länge på service. Inbyggda gårdar – ljuset försvinner liksom den öppna miljön med utsikt mot låghusen och med nackareservatet i bakgrunden. Det blir mörkare i lägenheterna. Stor risk att det blir mer stillastående luft dvs varmare på sommaren på gårdarna och balkongerna. Extrem försämring för boende på lägre våningar och nära Byälsvägen liksom boende i låghusen på andra sidan gatan.

Brandrisken från garagen ökar liksom spridningsrisken vid en ev. brand. Svårare för brandbilar att komma åt lägenheterna från de inbyggda gårdarna.

Svårt med omfattande gårdsrenoveringar (Läs - täta läckande garagetak) på de inbyggda gårdarna såsom pågår just nu på gården mellan 36 & 38. Också mindre plats för arbetsmaskinerna utanför gårdarna eftersom gästparkeringarna försvinner. Ev. framtida bränder i garagen liksom den nyligen 2022-01-03 kan också kräva renoveringsarbeten av garagetaken dvs marken på gårdarna.

Risk för kraftigt höjda garagehyror eftersom platserna har svårare att räcka till. Gästparkeringarna försvinner – svårt för besökare utifrån. Hemtjänst t ex får svårare att få parkering.

Risk för ökad ljudvolym vid lek och støj, fester etc. på innegårdarna p g a mer eko och inkapsling. Även stor risk för ökat trafikbuller för dagens låghus på andra sidan gatan genom ökad inkapsling.

Denna kraftiga utbyggnad av Byälsvägen förändrar totalt områdets utseende och funktion. Byggnaderna är idag gulklassade av stadsmuseet och det finns tankar bakom hur husen är placerade etc. för att få en bra miljö och få in ljus till alla lägenheter. Är det verkligen tillåtet att göra sådant våld på detta? Vad säger de som ansvarar för dessa frågor (Skönhetsrådet)?

På 3D-modellen som finns på Er hemsida så ser inte måtten ut att stämma när det gäller yta kvar mellan t ex de nya tvärställda husen och Byälsvägen? Är det rentav så att den framtida Byälsvägen kommer att bli smalare än dagens?

Det planeras enbart 2-or vilket är mkt konstigt. Man hör ofta att det saknas större lägenheter i Stockholm och inte minst i Bagarmossen. Risk för mkt trångboddhet för familjer i 2-or eller mkt stök om endast en massa yngre flyttar in.

En såhär stor nybyggnation på så här liten yta och så nära befintlig bebyggelse innebär mycket stök och buller och trafikproblem under flera år. Hur/var skall alla fordon & maskiner få plats under denna långa tid? Våra befintliga lägenheter har dessutom ganska dålig ljudisolering? Byggdamm?

Uppenbar risk för Gettofiering. Extremt många och höga bostadshus på liten yta. Liknar mer riktiga problemområden. Därtill inte planerat för några föreningslokaler, affärer, restauranter eller dylikt.

Sakägare 17

Byälsvägen kommer att bli ett Getto. Det är en kraftig utbyggnad av lägenheter där det inte finns möjligheter för socialsamvaro. Det är ur psykosociala aspekter helt värdelöst. Det kommer att bli ett stort problem. Ett så här stort lägenhetsblock liknar de idag redan befintliga högriskområdena som polisen kvalificerar. De psykosociala bekymren kommer till att öka i ett redan skört område det blir otryggt. Vad säger polis och socialtjänst?

Höjden på husen är alldeles för höga, det kommer inte att komma in solljus till befintliga lägenheter. Det blir ett mörkt område. Från Byälsvägen kommer att bli trångt med så höga hus. Risk för ökad ljudvolym vid lek och støj, fester på innegårdarna p g a mer eko och inkapsling.

Om hissen skall delas mellan nya och gamla hus måste det till en stor renovering och snabbare servicen för de befintliga hissarna. Det är en skam att rullstolsburna måste vänta länge på service för att hissen står stilla.

Med måndagens (220103) brand i färskt minne kommer det bli en större risk för spridning av en ev. brand. Det blir svårare för brandbilar att komma åt lägenheterna från de inbyggda gårdarna. Om Byälsvägen blir smalare blir det även svårt att få plats på vägen.

Svårt med omfattande gårdsrenoveringar (Läs - täta läckande garagetak) på de inbyggda gårdarna såsom pågår just nu på gården mellan 36 & 38. Också mindre plats för arbetsmaskinerna utanför gårdarna eftersom gästparkeringarna försvinner. Ev. framtida bränder i garagen liksom den nyligen 2022-01-03 kan också kräva renoveringsarbeten av garagetaken dvs marken på gårdarna.

Risk för kraftigt höjda garagehyror eftersom platserna har svårare att räcka till. Gästparkeringarna försvinner – svårt för besökare utifrån. Hemtjänst t ex får svårare att få parkering.

Sakägare 18

Som boende på Byälsvägen och som medborgare i allmänhet motsätter jag mig planbeskrivningen och föreslår en närmare titt på grönområdet invid Gula pizzerian på Stångvägen mot Bergtorpsskolanhållet, i huvudsak av nedan angivna anledningar.

Psykosocialt: Den psykiska hälsan växer i Sverige. Byälsvägen var i många årtionden klassat som ett problemområde men räknas idag som det goda exemplet på att något icke fungerande kan bli fungerande. Med fler bostäder riskerar man att gå tillbaka till de sociala problem man tidigare haft. Det finns redan tendenser på mer stök och otrygghet bland barn och unga och det finns mycket forskning kring hur bostadsområdets planering och utförande spelar in på den psykosociala miljön och hälsan. Risk finns för gettoifiering. Det finns varken butiker, restauranger eller annat på Byälsvägen. vilket anses bidra till god livskvalitet. Många far illa av redan dålig utsikt från sina hem, med ännu fler boendeblock som skymmer ljusinsläpp blir det sämre för fler. Även på andra sidan Byälsvägen. Rekreationsytor planerades en gång i tiden för ett visst antal boende och när man ständigt överskrider detta med nybygge efter nybygge når man tillslut en tippingpoint där det inte fungerar längre.

Trafik och säkerhet: Det finns en infart till Bagarmossen bilvägen. Fler lägenheter och färre parkeringsplatser går inte ihop. I veckan

brann det i ett av garagen på Byälsvägen med brandkår på plats under hela dagen, när dessa tas bort finns inga vägar för säkerhetsarbeten. Människor blir mer isolerade- boende, besökare, hemtjänst och annan service får ingenstans att parkera. Alltså försvårar man för redan ansträngd personal som jobbar på uppdrag för staden som annan förvaltning ansvarar för. Kollektivtrafiken är sedan decennier underdimensionerad och bidrar till stora risk-stressmoment, inte mist under rådande pandemi. Den ständigt ökande populationen tillsammans med betydligt försämrat genomflöde i biljetthallarna, på grund av de branddörrar som sattes in på samtliga stationer under 90-talet, är det inte hållbart att bygga ut. Även här skjuter man över problemet på annan myndighet.

Just nu pågår en större renovering på en av gårdarna mellan höghusen på grund av vattenläckage. Det har varit många översvämningar då vi har längre perioder av kraftigt regn. Finns någon riskanalys för klimatförändringar? Det är inte ett övergående problem men växande. Det går inte att komma åt gårdarna med maskinparken som krävs för att åtgärda problem som översvämning med den föreslagna planbeskrivningen. Vad gör man om det händer igen på en annan gård om det inte finns någon väg dit?

Buller: Lägenheterna på Byälsvägen är väldigt lyhörda och där är oskäligt att leva under så pass många i en bullrig byggmiljö. Det krockar med det som går att läsa på stadens webbplats om buller. "Störningar som är tillfälliga utreds inte. Till exempel musikevenemang under en dag eller störningar under en begränsad del av dagen." lyder det kring buller vilket krockar med det senare "Eftersom byggarbetsplatser är begränsade i tiden anses dessa bullerstörningar normalt som tillfälliga." Vi lever här.

Sakägare 19

Jag invänder mot planerna att förtäta kvarteren längs Byälsvägen. Dessa planer medför en kraftigt försämrad boendesituation för mig som boende i kv. Handelsministern.

Angöring och besöksparkering: Befintliga angöringsplatser är redan idag begränsade av det stora antalet bostäder som delar på en liten yta. In- och urlastning kan idag innebära att man får vänta på sin tur om besöksparkeringen är full. Fler bostäder och minskade angöringsytor är illa genomtänkt. Att ta bort besöksparkeringarna utgör ett stort hinder för oss boende med besökare som är bilberoende pga exempelvis ålder, långväga resor eller sjukdom. För mig personligen innebär detta en isolering då ingen jag känner kan eller vill ta sig till mig utan bil.

Öppenhet och tillgänglighet: De nya husens placering ger intryck av en instängdhet. Den tilltalande öppenheten som finns idag försvinner helt och hela områdets karaktär försämras kraftigt. Entrén till befintliga hus blockeras av de nya fastigheterna och i fallet Byälsvägen 36 måste entré mot infarterna säkerställas, vilket inte framgår av planbeskrivningen. Utifrån beskrivningen tvingas jag gå en omväg runt en huskropp för att ta mig till norra sidan av Byälsvägen och garaget där såvida ny entrédörr inte uppförs på motsatt sida i trapphustornet. Planbeskrivningen verkar utgå från, eller åtminstone lägger stor emphasis vid, att man ska vilja ta sig till gång- och cykelstråk söder om Byälsvägen, men missar helt att det är just Byälsvägen som är den huvudsakliga vägen till och från bostäderna. Att dela trapphustorn med den nya fastigheten kommer innebära en försämring i tillgänglighet och leda till fler människor som delar på små ytor. Tillgängligheten försämras också av ovan nämnda synpunkter om angöring och besöksparkering.

Miljö och buller: Att stänga in gårdarna med nya fastigheter och fler boende kommer göra att ljudet på gårdarna studsar runt än mer än idag. De befintliga fastigheterna har mycket dålig ljudisolering och är inte anpassade för en tredje huskropp runt gården. Fler människor som nyttjar gården samt minskad öppenhet kommer påverka stressnivå och hälsa på ett negativt sätt. Jag saknar åtgärder på befintliga bostäder för att mitigera de olägenheter de nya fastigheterna medför. Att bo nära en byggarbetsplats är en övergående olägenhet som är svår att invända mot, men när den nya fastigheten placeras dikt an mot en befintlig kommer vibrationer och andra störningar från byggnationen att påverka boende och hälsa mycket mer negativt än vid andra byggen.

Stockholmshem planerar också ett stambyte om några år, vilket betyder att det tillsammans med nybyggnationen blir en ovanligt lång och besvärlig tid för oss som bor här idag. Bagarmossen som förort karaktäriseras av öppna ytor och nära till natur. Att Byälsvägen är ett socioekonomiskt utsatt område vägs till stora delar upp av den miljömässiga karaktären som finns omkring fastigheterna. Att bygga så tätt är att förstöra den lilla fördel området har och risken att området förslummas ännu mer är oroväckande.

Sammantaget invänder jag mot hela förslaget och anser att det måste finnas lämpligare ytor att bygga nya fastigheter på som inte försämrar för boende lika mycket.

Sakägare 20

Jag motsätter mig nya byggplaner längs Byälsvägen då jag själv bor på nr 26 och anser att det redan nu är väldigt tätt mellan husen. Denna väg är även mer socialt utsatt så att ännu fler ska bo här anser jag är att kraftigt försämra våra boendeförhållanden. Det finns många platser att förtäta Bagarmossen på men inte denna. Byälsvägen är den mest tätbebyggda delen av hela Bagarmossen.

Sakägare 21

Stor protest mot detta från en som har bott här sen 1975. En av anledningarna att jag fastnade för Byälsvägen (förutom att det fanns lediga lägenheter här, då dessa bostäder var tänkta att bli personalbostäder). Hade flyttat hit från Norrbotten året innan då AMS stod för "Alla Måste Söderut". Hyrde en lägenhet på Bondegatan på Söder, men valde att bosätta mig här på Byälsvägen, där husen inte var så tätbyggda som på Söder. Nu försöker ni bygga in "innerstan" på Byälsvägen, eller som en granne sa "gettoisering" av området. Läst Samrådshandling 2021-11-09. Vissa saker har jag ingen åsikt om typ brand, luft, vatten etc.

Undrar om ni har tagit hjälp av en poet att skriva detta, fina fina ord men verkligheten är/har en helt annan sida. Så stora problem som det har varit här sen tidigare så skulle det vara dödsstöten med dessa små 2 rumslägenheter. Vilka ska hyra dessa? Ungdomar.

Ensamföräldrar, pensionärer?? Vi som känner området skulle aldrig flytta till dessa nya bostäder som pensionär och de 30 som bor kvar i sina stora lägenheter tycker nog lika som jag. Bodde på loftgångssidan på 80-talet och då gjordes det också ett försök att täta till området. Då gick det att stoppa tokerierna, hoppas att det går lika bra den här gången. Men jag tvivlar, för har ni informerat era planer på andra språk. Själv bor jag mot skogen, bytte lägenhet när jag insåg att det kommer att göras nya försök att förtäta. I och med att det är "naturresevat" i nuläget. Hur många känner till att det var planerat motorväg bakom Byälsvägen, vet ej vem som stoppade det, kanske Nacka kommun? Mitt tips om ni verkligen ska bygga fler lägenheter här i Bagarmossen. Området bredvid "gula kiosken", nu en pizzeria, där kan ni bygga höghus, inte för nära befintlig byggnad så att även de som bor på bottenvåningen ska se solen även på vintern.

Sakägare 22

Min åsikt om erat byggprojekt 2020-05367 är att detta område redan är tätt bebott och att detta medför en klar försämring för oss som bor här på alla möjliga plan. Jag är starkt emot projektet och tillsammans med många grannar vill jag stoppa det.

Sakägare 23

Jag tillhör minoriteten av de boende på Byälsvägen som inte har synpunkter på själva förtätningen. Dock anser jag det vara ett stort misstag att satsa på 2 rok i de nya husen. Att hänvisa till hur många personer som bor i befintliga 2 rok resp 4-5 rok anser jag vara en felbedömning. Du kan idag få en 2 rok i området med förhållandevis kortkötid. Det ändock ett jättetryck på 3 och framförallt 4-5 rok. Att vissa bor ensamma i 4-5 rok beror i första hand på att de har så låg hyra att det känns ovärt att byta ner sig, att bygga nya dyra 2 rok kommer ej förbättra situationen. Många barnfamiljer söker sig till området och lgh-beståndet bör såklart anpassas därefter!

Sakägare 24

Jag bor på Byälsvägen i Bagarmossen i loftgångarna där ni planerar att bygga nya hyresrätter. Jag är helt emot att ni bygger på oss som bor på Byälsvägen. Hela parkeringen kommer att försvinna. Det kommer att bli massa oljud. Ni planerar att bygga på ett sådant sätt att det kommer bli instängda gårdar. Vi är redan väldigt många på platsen där ni planerar att bygga. Vi behöver inte fler just på de ytorna som är planeras att byggas. Vet inte hur ni har tänkt men ni borde tänka om. Bygg på ytor som exempelvis gräsmattan mellan Bagarmossen och Skarpnäck. Där är det helt tomt. En yta som aldrig används. Men inte här på Byälsvägen. Det är redan trångt. Jag är helt emot bygget på Byälsvägen.

Sakägare 25

Jag är boende på Byälsvägen sedan 11 år och nöjd med det. Det behövs bostäder i Stockholm, men måste man bygga på var det redan finns flera. Det blir trångt och parkeringsplatser försvinner. Borde inte det finnas gästparkering? Varför endast två rums lägenheter, finns det inget behov av större lägenheter? För mig ser det hela lite ogenomtänkt. Jag har läst planbeskrivningen, enligt den kommer det bli instängt. Naturligtvis är det svårt att ta till sig bara på beskrivningen, när jag inte har bygg kunskaper. Hoppas ni tänker om och väljer att bygga på större yta. Måste det vara söder om Stockholm var största delen bostäder byggs på?

Sakägare 26

Nej, jag är helt emot detta bygge. Jag bor med mina barn på Byälsvägen 16, och bygget kommer stänga in vår gård och göra vår lägenhet på vån 1 mörk och inträngd. Det kommer bli för klaustrofobiskt. Bygget kommer innebära enorma störningar. Störningar som dessa i flera års tid kommer påverka folk som bor här och vi är redan ofta delvis en utsatt grupp pensionärer, ensamstående, nattjobbare och låginkomsttagare.

Vi njuter av den fria sikten mot Byälvsvägen, och att kunna se den röda innerstadsbussen som går där. Våra lägenheter är mörka som det är redan-dessa byggen kommer göra det ännu mörkare. Vår fina kvällssol kommer försvinna. Gårdarna klarar inte av en hord med nya grannar. Det kommer bli enorma störningar!!!! Vi vill hellre se ett fåtal nya stora lägenheter, så att barnfamiljer har någonstans att ta vägen. Ettor och tvåor kommer fyllas av studenter och ungdomar och trångbodda barnfamiljer. Det kommer bli socialt KAOS när dessa grupper blandas. Våra lägenheter är lyhörda- har någon fest på gårdarna så kan man inte sova! Med ettor och tvåor kommer det vara mycket fest och de stör alla barnfamiljer i loftgångshuset så att det kommer kännas omöjligt att bo kvar! Dessutom får ni bara inte bygga bort besöksparkeringarna!!! Där står: taxi, ambulans, brandkår, hemtjänst, akutsjukvård, färdtjänst och äldre skröpliga besökare som kan ta sig till våra hus med bil och hälsa på. Så som min mor.

Ni får inte glömma att räkna in trivsamheten!! Skapar ni kaos i detta område får ni kaos-det kommer bli sociala problem om x antal år! Jag är mycket besviken på dessa oempatiska förskräckliga byggplaner!! Ni STÖR och FÖRSTÖR genom att bygga som ni tänkt. Den psykiska ohälsan i våra miljonprogramslägenheter kommer öka lavinartat. Detta skapar kraftig otrygghet för våra barn, som redan är utsatta. Ska studenter o andra trängas med oss på gårdarna!? Ska de stänga in och stänga av vår frihet? Försämra våra möjligheter att ta emot våra nära och kära som är bilburna? Den som har hittat på detta kan omöjligt ha frågat någon av oss som bor och försöker trivas här. Barnkonsekvenserna kommer bli enorma. Ni kan låtsas som att allt kommer gå bra. Men det kommer det inte. Jag har flera grannar som gråtit och känner att de måste flytta. Inkl jag själv. Vi vill inte heller ha en spärr mot låghusen. De är våra grannar vi vill ha, inte dessa nya förskräckliga höga instängande hus. NEJ! NEJ! NEJ!!! Jag kan acceptera något enstaka punkthus. Men inte fasen både att bli instängd på ena sidan och få ett hus på andra sidan. Sadistiskt förslag!!! Arg, ledsen och desperat känner jag mig.

Sakägare 27

Jag anser att presentationen inför detta bygge (som jag kommer nämna här nedanför) har stora brister och bör därför inte genomföras. Både hyresgästföreningen och privata personer har fått söka information på egen hand. Fick information om att man skulle kunna se en modell av nybyggnationen skulle finnas på biblioteket i Bagarmossen men tyvärr fanns det ingen. Den första informationen många av mina grannar fick var bladet som klistrades fast i vår port i december. Alldeles för kort tid att lämna synpunkter. Det finns endast en väg in till Bagarmossen. Byälvsvägen är redan hårt

trafikerad och med detta bygge skulle det innebära köbildning och många bilar. Fler folk, fler bilar högre belastning på gatan. Utrymningsvägar och en utfart krymper. Har ej kunnat se hur man tänker kring detta.

Byälsvägen kommer att påverkas under hela byggtiden, cirka 5 år, genom bullerstörningar. Kommer dessa störningar att hålla sig inom tillåtna gränser? Området har gångtunnlar som har varit säkert att röra sig fritt igenom utan att komma i kontakt med bilväg för våra barn och äldre. Med bygget riskerar man att röra sig utanför mot gatan. Detta innebär stor olycksrisk för de mindre. Sikten blir betydligt sämre. Bagarmossen har inget behov av 2 rumslägenheter. Det finns däremot ett behov av större. Eftersom det bara byggs små lägenheter är risken stor att det bara blir nån form av genomgångsbostäder och det kan slita på området som hittills varit välbevarat.

Detta bygge kommer stänga in och försämra vår psykosociala hemmiljö. Det är redan trångt som det är. Det har kommit upp att de nuvarande husen ska dela hiss med de nya. Detta kommer tränga in de boende ännu mer och försämra för de handikappade i de nuvarande husen. Även utrymningen blir försämrad vid tex brand. Jag har inte kunnat se hur man tänkt kring brand och utrymning. Parkeringarna används flitigt av boende och besökare. Hur har man tänkt kring de om boendeantalet ökar? Man kan inte förvänta sig heller att de nya som flyttar in inte har bilar? Kommer det finnas plats för eventuellt brandbilar, ambulanser, hemtjänst osv. Eller kommer besökare kunna ställa sin bil på gatan? Finns det inräknat i projektet att boende kan få reducerad hyra under byggtiden eller erbjudas ersättningsbostad? Kommer den befintlig bebyggelsen få höjda hyror?

Sakägare 28

I Detaljplan för del av fastigheterna Socialministern 1, Försvarsministern 1 och Handelsministern 1 vid Byälsvägen i stadsdelen Bagarmossen, S-Dp 2020-05367 saknas helt uppgifter om befintlig exploatering i området. Det finns redan ett pågående och längre kommet exploateringsprojekt i Bagarmossen/Skarpnäc med diariennr 2014-12380. I det projektet ska enligt <https://etjanst.stockholm.se/byggochplantjansten/pagaende-planarbete/planarende/2014-12380> 3500 nya lägenheter byggas i Bagarmossen/Skarpnäc, något startdatum för bygget är inte klart men samråd har redan hållits och planerna är längre skrida än ovanstående diariennr.

Det finns definitivt ett behov av nya lägenheter i Stockholm. Det behöver dock utredas hur bygget av dessa nya lägenheter påverkas

av, och påverkar, pågående projekt. Det saknas en konsekvensanalys av det faktum att det stor del av området kommer att vara byggarbetsplats under många år framöver och hur det påverkar boendemiljön. Såsom planerna ser ut nu är just området Bagarmossen utsatt för en oproportionerligt stor exploateringsfas.

Jag anser att planerna bör avvakta dessa pågående och mer omfattande projekt för att kunna avgöra vilka konsekvenser den stora mängden nya lägenheter och invånare får på kommunikationer och samhällsservice. Det är dessutom ett stort problem att enbart tvårummare planeras i de nya bostäderna. Att få en lägenhet med fyra rum via bostadsförmedlingen i Bagarmossen kräver ca 19–20 års kötid, behovet av stora lägenheter för barnfamiljer i Bagarmossen är oerhört stort. Det finns alltför få stora lägenheter i förhållande till den enorma efterfrågan som finns.

Sakägare 29

Miljö, hälsa, boende och vardagsliv:

- Buller för redan boende, finns det någon data/uppskattning på hur dessa kommer att påverkas under byggnationen? Finns det någon tanke att ljudisolera med 3-glas fönster osv? Vad är riktlinjerna/bestämmelserna för boendes ljudmiljö?
- Redan nu problem med insyn- hur kommer det förvärras av nybyggnationer?
- Minska ljusinsläpp och möjlighet till att se himmel och skog vilket bidrar till återhämtning och den psykiska hälsan.
- Hur berikas gaturummet? Enbart bostäder, flera som ska dela på samma rekreationsyta., finns det någon tanke/uträkning etc som styrker att det behovet är tillfredsställt?
- Stämmer verkligen utredningen att de finns många lediga parkeringsplatser? Har detta verifierats vintertid då behovet brukar att öka?
- Redan nu är det begränsad möjlighet/överbelastning i miljöstugor/återvinning. Dessa måste i så fall kompletteras → Och kommer vara otroligt svårt att tömma från Byälsvägen utan att stoppa upp hela trafiken till/från Bagarmossen.

Trygghet, säkerhet och tillgänglighet:

- Bagarmossen har tidigare varit ett mer socialt utsatt område (framförallt Byälsvägen) → Ökad trångboddhet och sämre sikt möjligheter riskerar att föra tillbaka det.
- Försämrade sikt/döda vinklar mot Byälsvägen riskerar att öka risken för trafikolyckor/barn som plötsligt spring ut i vägen etc.

- Gästparkeringsarna är otroligt viktiga dels för att kunna motta besök av nära och kära. Men även för möjligheter att flytta bohag, införskaffa större saker samt få ihop livspusslet i form av saker såsom barnvakt/hemtjänst med mer. Utan dessa riskerar de boende att bli mer isolerade.
- Byälsvägen är i princip den ändå in/utfarten från Bagarmossen: Hur kommer denna tillgänglighet påverka hela området del under byggnationen men även när det är färdigställt?
- Är verkligen översvämningsrisken/dagvattenhantering ordentligt utredd? Är ofta stora vattensamlingar söder om Byälsvägen som av någon anledning inte framkommer i de berörda handlingarna. Detaljplanen riskerar ju att minska de vattenabsorberande grönyterna.

Övrigt:

- Det framkommer inte tydligt vilken aktör som skulle ansvara för byggnationen. Kommer lidande i form av att leva i en byggarbetsplats i 5 år på något sätt kompenseras i form av reducerade hyror vilket ökar möjligheten till återhämtning?
- Byälsvägen karaktär och tidstypiska utseende riskeras att stympas och helt försvinna den genomtänkta grundplanen med perfekt ljusinsläpp etc hackas upp och förstörs.

Sakägare 30

Jag anser att presentationen inför detta bygge (som jag kommer nämna här nedanför) har stora brister och bör därför inte genomföras. Både hyresgästföreningen och privata personer har fått söka information på egen hand.

Fick information om att man skulle kunna se en modell av nybyggnationen skulle finnas på biblioteket i Bagarmossen men tyvärr fanns det ingen. Den första informationen många av mina grannar fick var bladet som klistrades fast i vår port i december. Alldeles för kort tid att lämna synpunkter.

Det finns endast en väg in till Bagarmossen. Byälsvägen är redan hårt trafikerad och med detta bygge skulle det innebära köbildning och många bilar. Fler folk, fler bilar högre belastning på gatan, utrymningsvägar och en utfart krymper. Har ej kunnat se hur man tänker kring detta. Byälsvägen kommer att påverkas under hela byggtiden, cirka 5 år, genom bullerstörningar. Kommer dessa störningar att hålla sig inom tillåtna gränser?

Parkeringsarna används flitigt av boende och besökare. Hur har man tänkt kring de om boendantalet ökar? Man kan inte förvänta sig

heller att de nya som flyttar in inte har bilar? Kommer det finnas plats för eventuellt brandbilar ambulanser hemtjänst osv. Eller kommer besökare kunna ställa sin bil på gatan?

Områdets har gångtunnlar som har varit säkert att röra sig fritt igenom utan att komma i kontakt med bilväg för våra barn och äldre. Med bygget riskerar man att röra sig utanför mot gatan. Detta innebär stor olycksrisk för de mindre. Sikten blir betydligt sämre. Området är "Gultmärkt av Skönhetsrådet": för att lägenheterna ska ha optimalt med ljus etc. efter förutsättningar. Detta kommer att förstöras av nybygget.

Bagarmossen har inget behov att 2 rumslägenheter. Det finns däremot ett behov av större. Eftersom det bara byggs små lägenheter är risken stor att det bara blir någon form av genomgångsbostäder och det kan slita på området som hittills varit välbevarat. Detta bygge kommer stänga in och försämra vår psykosociala hemmiljö. Det är redan trångt som det är. Det har kommit upp att de nuvarande husen ska dela hiss med de nya. Detta kommer tränga in de boende ännu mer och försämra för de handikappade i de nuvarande husen. Även utrymningen blir försämrade vid tex brand. Jag har inte kunnat se hur man tänkt kring brand och utrymning.

Finns det inräknat i projektet att boende kan få reducerad hyra under byggtiden eller erbjudas ersättningsbostad? Kommer de befintlig bebyggelsen få höjda hyror?

Sakägare 31

Miljö, hälsa, boende och vardagsliv

- Buller för redan boende, finns det någon data/uppskattning på hur dessa kommer att påverkas under byggnationen. Finns det någon tanke att ljudisolera med 3-glas fönster osv? Vad är riktlinjerna/bestämmelserna för boendes ljudmiljö?
- Redan nu problem med insyn- hur kommer det förvärras av nybyggnationer?
- Minska ljusinsläpp och möjlighet till att se himmel och skog vilket bidrar till återhämtning och den psykiska hälsan.
- Hur berikas gaturummet? Enbart bostäder, flera som ska dela på samma rekreationsyta., finns det någon tanke/uträkning etc som styrker att det behovet är tillfredsställt?
- Stämmer verkligen utredningen att de finns många lediga parkeringsplatser? Har detta verifierats vintertid då behovet brukar öka?
- Redan nu är det begränsad möjlighet/överbelastning i miljöstugor/återvinning. Dessa måste i så fall

kompletteras → Och kommer vara otroligt svårt att tömma från Byälsvägen utan att stoppa upp hela trafiken till/från Bagarmossen.

Trygghet, säkerhet och Tillgänglighet

- Bagarmossen har tidigare varit ett mer socialt utsatt område (framförallt Byälsvägen) → Ökad trångboddhet och sämre sikt möjligheter riskerar att föra tillbaka det.
- Försämrade sikt/döda vinklar mot Byälsvägen riskerar att öka risken för trafikolyckor/barn som plötsligt spring ut i vägen etc.
- Gästparkeringsarna är otroligt viktiga dels för att kunna motta besök av nära och kära. Men även för möjligheter att flytta bohag, införskaffa större saker samt få ihop livspusslet i form av saker såsom barnvakt/hemtjänst med mer. Utan dessa riskerar de boende att bli mer isolerade.
- Byälsvägen är i princip den ändå in/utfarten från Bagarmossen: Hur kommer denna tillgänglighet påverka hela området del under byggnationen men även när det är färdigställt?
- Är verkligen översvämningsrisken/dagvattenhantering ordentligt utredd? Är ofta stora vattensamlingar söder om Byälsvägen som av någon anledning inte framkommer i de berörda handlingarna. Detaljplanen riskerar ju att minska de vattenabsorberande grönytorna.

Övrigt

- Det framkommer inte tydligt vilken aktör som skulle ansvara för byggnationen. Kommer lidande i form av att leva i en byggarbetsplats i 5 år på något sätt kompenseras i form av reducerade hyror vilket ökar möjligheten till återhämtning?
- Byälsvägen karaktär och tidstypiska utseende riskeras att stympas och helt försvinna en den genomtänkta grundplanen med perfekt ljusinsläpp etc. hackas upp och förstörs.

Sakägare 32

Jag misstänker att det kanske inte är en slump att informationen om den planerade ombyggnaden på Byälsvägen kom ut så nära inpå jul. Det är synd, för det har ju så klart gjort det mycket svårare för oss boende i området att samordna oss.

Att Stockholm behöver bostäder är ju självklart, dock är det inte rimligt att bygga enligt det här förslaget. Det kommer att innebära kraftiga försämringar för oss som redan bor här. Vi kommer att få instängda innegårdar, vilket riskerar att göra att lägenheterna blir

ännu mer olidligt varma heta sommardagar, då luftgenomströmningen på gården tas bort.

Det kommer även innebära ett psykiskt lidande, då det, utöver känslan av att bli instängd, även kommer göra att insynen blir mycket större. I nuläget separeras ju husen av innergårdarna och dess grönska. Så även fast det finns grannar nära inpå, så känns det ändå luftigt och levande.

Jag jobbar på ett jobb, där jag i perioder kan tvingas jobba natt. Redan i nuläget är det en stor utmaning för mig, då jag har svårt att sova på dagen. Senast i somras hade jag en sådan period, vilket ledde till sjukskrivning och kollaps. Om ni bygger här, kommer jag att bo i en byggarbetsplats i flera år, vilket kommer göra det helt omöjligt för mig att fullfölja mitt jobb. Jag har även flera grannar som också jobbar natt, så det är många som kommer att påverkas väldigt negativt av att bo precis vid en byggarbetsplats.

Ni planerar också att enbart bygga små lägenheter, i ett område där behovet av stora lägenheter är väldigt stort. Det betyder att det främst är ungdomar som kommer att flytta in, med allt vad det innebär av stök och högljuddhet. Parkeringsmöjligheterna kommer också att försämrast kraftigt, vilket kommer att leda till parkeringskaos. Det kommer vara i princip omöjligt för gäster att parkera. Det finns andra områden i Bagarmossen som skulle passa bättre för att bygga nya lägenheter. Tex på området mitt emot den gula pizzerian på Stadsrådsvägen.

Det ska ju byggas spiraltrappor för att brandskyddet inte är tillräckligt med enbart hiss och trappuppgång. Hur är det tänkt att fungera om de nya husen ska använda samma trappuppgång? Ska de tvingas springa igenom ett potentiellt brinnande trapphus, hela vägen till spiraltrapporna för att kunna sätta sig i säkerhet.

Nej det här förslaget är inte acceptabelt, och jag ber er ompröva ärendet. Dessutom är det ju så att området är gullistat, vilket också bör tas i beaktan.

Sakägare 33

Till att börja med har jag några övergripande synpunkter: Stockholm växer ska bygga lägenheter som Stockholmshem sedan ska ta över. Hela konceptet tycks vara konstruerat så att Stockholmshem kan förvalta fler lägenheter längs Byälsvägen utan att sänka hyrorna för oss som bor där, vilket de hade fått göra om de själva valt att bygga där.

Information om projektet delades till boende via lappar i huset mitt under julrushen. Möjlighet att komma med synpunkter sammanfaller för mig (och många andra) med skolstart. Tid att prata med andra boende samt att läsa på om projektet gavs endast under en tid då många är bortresta, är upptagna med familjen eller är isolerade i covid-19. Upplägget tycks vara konstruerat för att folk ska lämnas i okunskap, så att de lättare ska kunna manipuleras.

Vidare kommer några synpunkter om gängkriminalitet:
I Bagarmossen säljs det organiserat droger och det sker skjutningar upprepade gånger varje år. Polisen har fullt upp att åka till Byälvsvägen och ställa sig på parkeringen där det planeras att byggas hus. Cannibisrök läcker in i barns rum redan innan de planerade nya lägenheterna skulle minska ventilationen. I detta område planeras 2:or byggas. 2:or har högre omsättning av boende än större lägenheter. Till dessa kommer förmodligen unga människor flytta, unga människor i den ålder där det är högst risk att vara gängkriminell. Det planeras trånga korridorer mellan husen och det planeras att stängas innergårdar. I området skulle det bli mycket lättare att ostört sälja droger med nya planerade bostäder. Antalet mord, mordbränder, rån och stölderna i området skulle öka. Boende skulle flytta och ersättas av än mer utsatta och kriminella boende. De nya bostäderna riskerar därför att minska områdets känsla för samhörighet.

Synpunkter om brandrisk:

3:e januari bröt det ut en brand i garaget bredvid mitt hus. Brandkåren hade det enligt Expressen svårt att ta sig in för att släcka branden. Brandbilar och brandslangar var parkerade och låg under släckningsarbetet där det planeras att byggas hus. Med nya hus kommer det enligt ovan resonemang att bli vanligare med anlagda bränder, mordbränder och explosioner. Försvårad framkomlighet kommer även gälla för ambulanser. Även när det inte är nödsituation behöver hemtjänst och färdtjänst komma fram. Med planerade hus tror jag det blir mycket svårt för en rullstolsbunden person att ta sig in i färdtjänstens skåpbil. Den bilen brukar stå precis där det planeras att byggas hus.

Vidare måste garaget nu saneras och intilliggande byggnader saneras och vädras. Det arbetet kommer bli mycket svårare om nya husen byggs.

Synpunkter om trafiksäkerhet:

Byälvsvägen är Bagarmossens största väg efter Sockenvägen. Ett återkommande problem är att personer kör för snabbt. Det är vanligt att personer kör 50 km/h och det finns även personer som kör 100

km/h på Byälsvägen. Fartkameror och fartgupp är på förslag. Det finns i vilket fall en stor trafiksäkerhetsrisk längs med Byälsvägen. De nya bostäderna planeras att byggas tätt intill vägen. Trafikanter som skulle ge sig ut på Byälsvägen skulle ha stora svårigheter att se annalkande bilar. Föräldrar kommer vara oroliga att släppa barn utanför porten. Barn kommer först vara inklämda mellan hus och sedan plötsligt vara mitt i vägen om de rör sig (vilket barn gör).

Synpunkter om avrinning:

I mitt hus rinner ibland regnvatten ner i källaren. Jag har hört talas om liknande problem i andra hus och andra garage. Med de nya husen kommer avrinningsvägar för vatten att begränsas ytterligare med risk för vattenskador och i värsta fall kollaps av husen.

Synpunkter om ventilation:

Idag går cigarrett och cannabisrök ofta mellan lägenheter. Det är också många som röker under badrumsfönstren vid porten. Med nya husen skulle ventilationen här att minskas ännu mer. För de nya husen kommer de boende att få välja mellan ciggarrettrök från andra husen eller avgaser från vägen.

Synpunkter om insyn:

Enligt volymstudien planeras det att loftgångar dras till badrumsfönstren. Detta riskerar att leda till trakasserier och till fler stölder, våldtäkter och rån i området.

Synpunkter om soltimmar:

Flera av de boende kommer under vinterhalvåret inte att se solen med de nya husen. Som det är nu är det ljus redan på förmiddagen.

Om husen ändå ska byggas måste mycket mer arbete läggas på att säkra framkomligheten till lägenheterna för räddningstjänst, hemtjänst, färdtjänst och hantverkare. Utemiljöerna som röjs, måste ersättas av parker på hustaken. Ventilationen måste förbättras i samtliga hus. Reglering av tobak måste införas. Poliskontor måste byggas i Bagarmossen. Större lägenheter måste byggas. Husen måste byggas längre från vägen. Markstudier måste göras och rör dras för att säkra avrinningen.

Sakägare 34

Jag vill att ni omprövar beslutet att bygga nya bostäder på Byälsvägen i Bagarmossen. Det finns bättre platser i Bagarmossen för nya lägenheter. Tex mitt emot Stadsrådsvägen 44. Där finns mark som det kan byggas på utan att det förstör för boende som det gör här.

Det här kommer att medföra stort lidande för oss som bor här. Vi får instängda innegårdar, med sämre ljusinsläpp, sämre/ickeexisterande luftgenomströmning (med risk för ännu varmare lägenheter på sommaren), och stor insyn. Det blir en klaustrofobisk känsla.

Det är förkastligt ur en brandsäkerhetssynpunkt, då de nya husen ska använda existerande hus portuppgång. Vad händer vid en brand i trappuppgången? Ska de nya hyresgästerna tvingas tränga sig förbi det, för att ta sig hela vägen till de nya brandtrappor som ska byggas längst bort i huset? Hur är det tänkt att brandkår mm ska kunna göra sitt jobb, när innegårdarna stängs in av nya hus?

Det blir en ökad risk för påkörningar, då de nya husen kommer förhindra för bilister att hinna se utspringande barn mm. Att parkeringsmöjligheterna dessutom ska minskas drastiskt kommer att leda till att det blir omöjligt för gäster att hitta parkering. Eftersom det inte finns några andra gator i närheten, så kommer det bli så att gäster måste åka långt bort för att kunna hitta parkering. Det gör att gäster med funktionshinder inte kommer att kunna besöka oss som bor här.

Det planeras bara in små lägenheter, vilket kommer leda till ungdomar, med risk för stök och stöj.

Området är dessutom gulmarkerat, vilket borde betyda att skönhetsrådet måste ta ställning till ärendet.

Tänk om, och planera in nya bostäder på bättre platser.

Sakägare 35

Att det tillkommer bebyggelse i Bagarmossen är högst välkommet både för att nå stadens övergripande mål om bostadsbyggande men också för att Bagarmossen är en populär stadsdel. Att nya bostäder tillkommer i form av hyresrätter är också välkommet då det skett en hel del ombildningar i området på senare tid.

Byälsvägen är på både norra och södra sidan väldigt enhetlig i sin gestaltning där hela området byggts upp samtidigt och ser likadant ut på respektive sida om vägen. Att beblanda det med nya hus och på så sätt dessutom göra lägenheterna mer differentierade är utmärkt. Det medför att det blir mer blandning även på de boende i fastigheterna. Att få in så mycket bostäder som möjligt på den mark som tas i anspråk borde kunna innebära att loftgångshusen blir 6 våningar höga för att matcha den högsta punkten på redan befintliga byggnader. Det skulle få in många fler lägenheter i planen och inte anmärkningsvärt förändra gestaltningen. Att planen är utformad

som den är med loftgångshus som knyter ihop de hus som redan står där är också bra eftersom det skapar lugnare och mer attraktiva innergårdar mellan husen. Så länge området inte begränsas med grindar och lås ökar det bostädernas och områdets attraktivitet. Att komplettera det med punkthus i hörnen av fastigheterna är ett perfekt sätt att utnyttja hur området ser ut idag. Det skulle även kunna tänkas att ett av punkthusen, antingen längst i väster eller i öst, görs betydligt högre än övriga.

Den mark som husen byggs på är framför allt parkeringar vilket också är positivt då bostäder är betydligt bättre markutnyttjande än bilparkering och den lilla grönyta som kan försvinna kompenseras av att det finns mycket natur söder om bostäderna men framförallt att Nackareservatet börjar direkt norr om Byälsvägens bebyggelse.

Byälsvägen i sig ligger tyvärr utanför planområdet vilket är synd då det innebär att inget arbete med den kan ingå i planen. Det hade varit önskvärt både utan men framför allt med den nya bebyggelsen att se över framförallt vägens bredd. Idag upplevs den närmast som en genomfartsled och en stor del av trafiken kör över hastighetsbegränsningen. I planbeskrivningen står det till och med ” Utveckla överstora gator och trafikplatser utifrån den mänskliga skalan till inbjudande stadsrum genom komplettering med ny bebyggelse, trädplantering och trygga gångbanor där så är möjligt.”, detta hade varit ytterst lämpligt på just Byälsvägen. Bredare trottoarer, mer plantering och hastighetsdämpande väghinder hade passat mycket bra.

Personligen är jag en stark påhujare till förslaget även om det finns smärre detaljer jag gärna sett skulle ändras och jag hoppas att Stockholms stad och Stockholms hem får in så många lägenheter som möjligt i planen! Samt att nästa steg för Byälsvägen blir att se över hur vägen kan göras bättre för oss boende i området.

Sakägare 36

Har en del synpunkter och frågor angående era planer på att bygga ut vid Byälsvägen. Jag bor själv på Byälsvägen 26 med en snart 5 åring och sambo. Jag har försökt läsa på så mycket som möjligt men det var så oerhört mycket att ta in. Referera gärna till materialet där ni anser ha svar redan uttänkta på nedan.

För det första handlar det ju om en standard i dem befintliga husen, eftersom att lägga till hus som är nya och fräscha är absurt om man inte ens målar om befintliga, tror mer på ombyggnad än förtätande när det redan är tätt, men håller hoppet om att ni tar in åsikter och synpunkter för att göra det till ett projekt man vill berätta om med glädje.

Standarden för befintliga hus försämras ju garanterat under tiden ni bygger och den tiden måste våra barn bo vid en arbetsplats verkar även bli svårt att lasta av eller på en bil, redan nu med takrenoveringar ser man arbetare som kan stirra in i ens liv det är inte så trevligt. Standarden just nu i era befintliga hus som vi bor med borde ses över väldigt mycket och många är less på hur det ser ut nu.

Fokus borde ligga på att förbättra grönytor och fler fritidsaktiviteter för ungdomar, även saknar jag ett ekotänk. Vi är flera som kan skriva under på att: Tvättstugor håller ej måttet, smutsiga och nedgångna med ett uruselt bokningssystem som pga dem regler ni har så använder flera boenden fler brickor för att kunna få tvätta 1 gång i veckan med fler maskiner. Sen står dem utan att användas en hel del tid - så det är ett problem. Väldigt simpla och bra - gratis templates på bokningssystem finns och används flitigt redan. Passager mellan husen är smutsiga och rent av skräckfilms liknande, går att åtminstone måla om. Toaletten vid tvättstugan på 28an, är inget man någonsin skulle våga använda.

Betongen i loftgångar har sprickor. Säger sig självt att det inte är ok. En sak som vi försökt få fixat i de åren vi bott utan att det fixats är en så simpel sak som att byta listar till fönstren. Tekniker var här och sa att dem var gamla men har ringt flera gånger och nu är det vinter igen och tar man längs alla våra fönster är det kallt, vi lider, plantor pallar inte och så fruktansvärt oekologiskt när man tänker på förlorad värme överlag. Detta är det fler grannar som jag personligen pratat med som påpekar.

Varför nämner jag då standard på befintliga hus, jo därför att man får en trist känsla av: Här där folk jobbar dubbelt kanske inte kan språket etc, inte har tid att gå igenom era förslag, här kan man trycka in mer folk men vi bryr oss inte om befintliga problem. Dessa problem och skavanker kommer absolut påverka dem nya husen, inte bara praktiskt utan även psykologiskt. En hyresvärd som verkligen bryr sig om dem som redan bor här skulle värna om att integrera men inte skapa två olika världar I/på varandra, det är ingen nyhet att trångboddhet skapar otrygghet och ökad kriminalitet pga dålig standard. en ond cirkel, menar att skapa en obalans kommer absolut påverka dem nya husen och de nya familjerna negativt. Vidare ser jag inte mycket faktiska lösningar på lokaler som - befintliga rustas upp, bara i Skarpnäck har dem jättebra system och man får boka gratis, ett pingisbord och projektor kan göra så mycket.

Lokaler som har restauranger och butiker skulle vara guld, men det stora problemet som ni även tar upp i barnkonsekvensanalysen är ju att dem unga inte har något att göra.

Är själv aktiv med unga i området att få dem att göra film och tänker att en lokal att använda för verkliga -arbetsmarknadsinriktade verksamheter med en så viktig insats att faktiskt få träffa professionella och sen testa på - kan rädda unga från kriminalitet och utveckla den oändliga kompetens som finns bland ungdomar redan. I det långa loppet är just detta oerhört viktigt, kanske viktigast.

För låt oss vara ärliga det finns en hel del ungdomar som hänger utan att faktiskt göra något - samtidigt som resurser Finns! Lokaler som bara står, det kommer absolut påverka dem nya familjerna, att göra ett redan socioekonomiskt negativt påverkat område mörkare och tätare ökar inte tryggheten och rustar ni inte upp befintliga hus skapar ni ett slags ni/dem problem bland nära grannar, vilket skulle vara tragiskt. Varför inte ha 4 fritidsgårdar istället för som det är nu en som inte är så väl utrustad. Ni nämner jämlikhetssträvande projekt, ett separatistiskt kvinnorum för alla åldrar skulle vara oerhört viktigt, inte bara för unga tjejer men även att äldre kan t ex få nya kontakter och kanske satsa på nya karriärer, plugga, skapa konst eller bara prata. Mötespunkter förändrar liv, som förändrar städer och förändrar överlag. det motivet borde stå högt upp!

Ur ett ekologiskt perspektiv ser jag inte flera intressanta lösningar med framtids tänk. Taken på de befintliga och/eller de nya husen skulle kunna ha solceller och eller växthus eller åtminstone terrasser man kan utnyttja för odling! Just att kunna odla egna grönsaker skulle vara en oerhörd vinst, t om skapa jobbtillfällen. Gym behövs i Bagis, gym kan även generera elektricitet, sådana idéer hade gjort att man tyckt att det var spännande med dessa nya hus. Finns en chans att göra något otroligt bra här.

Ni har antagligen studerat brottslighet och dåligt belysta och nedgångna källargångar, tunnlar och trappuppgångar, varför måste dem nya långa husen ligga i direkt kontakt? Som jag förstår ritningen så ligger dem onödigt nära befintliga hus, det kommer skapa ännu mer insyn-mindre ljus och bättre gömställen för folk som vill gömma sig. Skulle vara bättre med större mellanrum, bra belysning. Parkeringarna försvinner så just den faran för barn med bilar försvinner redan, dem behöver inte vara så nära inpå.

En idé är att måla om, färg kan göra mycket, ha helt nya hus och de gamla helt slitna är bara helt bakvänt. Man kan göra minimala

färgförändringar inom det man får använda på fasader. I Bagarmossen bor flera otroliga konstnärer och alla kulturer som hittas i dessa hus skulle kunna få ta del av ett sådant projekt, skulle bli otroligt fint och på riktigt identitetsstärkande. Finns era planer att läsa på t ex arabiska??

Viktigast för oss här är ju levnadsstandarden generellt, miljö, trygghet och den ekologiska aspekten. Det är bra att det är hyresrätter, för alla dessa nya behövs nya förskolor också, där kan man verkligen göra mycket.

Hur ekologiska är de nya husen? Hur ekologiskt bygger ni överlag. Har ni gjort en CO2 uttryckning eller miljöpåverkan, från första spadtaget till sista fix??

Att förstå stadsplanering som något där man kan tjäna oändligt på att restaurera och lägga pengar på framåtblickande lösningar är nyckeln här. Varför bara bygga när man kan förändra folks framtid, det behöver inte ens bli dyrare. Studera gärna byggnader som genererar el och t om har ett överskott, dyrt i början men inte i långa loppet. Spara plats åt åtminstone 5 lokaler som kan utveckla och göra detta till ett projekt man gläds åt, kan vara att man låter negativ, men är bara mer realistisk. Vill hellre bo kvar för att ni har framtidsstänk och idéer som faktiskt kan vara banbrytande och inspirerande för andra nybyggen än flytta för att standarden inte ses över i det stora hela, även decennier framåt.

Hoppas ni tar in detta och som sagt känner jag flera familjer nu här, vissa av dem har ej tid att gå igenom era planer eller förstår eran hemsida och klart att alla skulle vara mer positiva om dem även såg upprustning.

Sakägare 37

Jag önskar lämna några synpunkter ang. byggplanerna på

Byälsvägen i Bagarmossen:

1. Förtätning: Bagarmossen är redan tätbebyggt. Befolkningen är redan på över medelvärde i Stockholm.
2. Det står att det är tryggt: det har funnits incidenter med skottlossning, bränder mm. Det blir trångt mellan husen och på gårdarna om planen går igenom som det ser ut nu. Om det blir en kris, hur fungerar det då med brandkåren, poliser mm.?
3. Klimatförändringen: nu när vi får det allt varmare är det viktigt att vi har lägre hus med tanke på koldioxidutsläpp. Flera träd som minskar värmen och suger upp koldioxiden.
4. Det står att det finns bra service. Nja, två halvdåliga affärer, några krogar, bibliotek. Kulturhuset är fint. Men det räcker

inte, sprid ut servicen lite mer, med kvartersbutiker t ex. Ordna ett fritidshus för ungdomarna, så de som inte spelar fotboll eller är för gamla för kulturhusets utbud, får något vettigt att göra på sin fritid. Ett gym behövs också. Det behövs en miljöorganisation för Bagarmossen så vi tillsammans lär oss att minska våra koldioxidutsläpp.

5. Går planen ihop med de behov som finns bland befolkningen i Bagarmossen? Både storleken på lgh och kostnaden.
6. Lofthuset har inte så bra rykte i Bagarmossen. De liknar miljonprogrammets bostäder. Förbättra miljön där och bygg någon annanstans i Bagarmossen tillsvidare. Samarbeta med hyresgästföreningen som tar upp synpunkter från sina medlemmar.

Övriga, ej sakägare

Övriga 1

Toppen med fler bostäder i Bagarmossen. Också väldigt bra att bebygga mark som delvis redan är ianspråktagen. Bra också att ni vill bryta upp den väldigt monotona bebyggelsestrukturen något. Att få en mer varierad skala ser jag som positivt. Som boende i området känner jag mig dock tveksam till ambitionen om att Byälsvägens karaktär som matargata ska bevaras. Idag är gatan verkligen anpassad för bilar. De kör ofta fort, och det saknas bra kontakt mellan bebyggelse och gata, vilket medför att gatan känns otrygg kvällstid. Detta kan bli ännu sämre om ny bebyggelse vänder ryggen mot gatan. Satsa istället på breda gång- och cykelbanor längs med Byälsvägen samt entréer mot samma gata från de nya husen och ytor att vistas på. Kanske en fickpark? Lokaler/tvättstugor i bottenvåningen kan också vara positivt.

Övriga 2

Kanske ni som planerade detta skit kan bygga där ni bor!? Sjukt! Finns det inte bättre platser!? Varför tränga oss? Det kommer bli svårt att "andas". Det är för trångt här för nya bostäder.

Övriga 3

Jättebra att ni bygger, det behövs flera lägenheter! Den enda synpunkten jag har är att det behövs flera stora lägenheter i Bagarmossen, inte små. Det är helt hopplöst att få tag på en större lägenhet än en 2a i Bagis. Vi är många barnfamiljer som trängs i små lägenheter men trivs mycket bra i området och vill inte flytta. Gör en liten empirisk studie i Bagis, så får ni samma svar. Statistiken från Bostadsförmedlingen kan också vara en fingervisning. under 2021 har det förmedlats 5 stycken 4or med kötid från 16–20+ år och 2 stycken 5or. År 2020 förmedlades 0 st 5or och 2st 4or. Inte så många direkt.

Övriga 4

Om det ska byggas hus på denna minimala yta (varför väljer man att bygga på denna smala remsa????!) då måste husen vara låga, max tre plan, befintliga gårdar borde verkligen inte "byggas in" så de blir mörka och instängda! Besöksparkeringar måste finnas! Och var ska nuvarande boende parkera sina bilar?? Tänk igenom igen! Finns bättre lämpade områden för nybygge!

Övriga 5

Det planeras för nya loftgångshus. Jag antog att det hörde till 70-talet. Att bo i loftgångshus väljer man om man saknar alternativ. Bygger man nya loftgångshus i Bagarmossen skapar man en mer segregerad stad. Varför välja Bagarmossen för fler loftgångshus? Nackdelen med loftgångshus är stort obehag med ökad insyn, små fönster för att förhindra insyn vilket leder till mörka lägenheter där mer innerbelysning krävs, samt klart ökad inbrottsrisk. Jag vill att planeringen görs om. Jag vill även att ansvariga personer som stadsdelsnämndsledamöter, kommunfullmäktigeledamöter, stockholmskretsens representanter samt stadsbyggnadskontorets representanter tex Ays Alayat, dvs samtliga som tar del av samrådssynpunkterna svarar på frågan. Är ni beredda att flytta till ett loftgångshus?

Magnus Runesson
planchef

Ays Alayat
stadsplanerare